

Ročník XVII

červenec - srpen 2008

číslo 7 - 8

**LÍBEZNÁ KRAJINO,
ZA PLÁNÍ ROZLOŽENÁ,**

z které se zvedají tři, čtyři topoly,
kde rouno, letní den, si lehá do polí,
líbezná krajino, ležící jako žena!

Žár země se sluncem vyklenul něžný břich,
hrud' koupe v azuru, slyš husy v kadeřích,
v kadeřích salátu a jiné zeleniny.
Kejhají v daleku, mizejí do dědiny...

Ivan Blatný

Foto: Kateřina Janíková

Úvodem

Nejen z příkladu ušlechtilých lidí, nejen z knih, ale i na návštěvě a na dovolené můžeme odkoukat, co druzí dělají lépe.

Jak nás někde píchne, utíkáme k lékaři a do lékárny. Hlídat zdraví společnosti je ještě důležitější. Co je platné zdraví těla, je-li ohrožená snesitelnost života. Krize jsou východiskem – dokud je čas ke změně.

Náš humanismus pokročil!? - znásilňování ve válce už bude napříště souzeno (str. 9).

Často se projevujeme už zdravením. Líbí-li se mi pořádek, upřímnost, uctivost, pečlivost a přejícnost, podle toho to u nás doma vypadá.

Co my bychom dali za možnost být na skautském táboře. Spát ve stanu s ohněm! Naše děti se mají dobře - díky svobodě, rodičům a skautským vedoucím.

Přejeme Vám dobrou dovolenou a pěkné prázdniny.

/v

ASTRÁLNÍ TEOLOGIE

Vatikánští astronomové se začali zajímat o mimozemšťany. A jak zvědavě! Lámou si hlavu, zda i oni jsou vykoupeni. Zda zhřešili. Nebo ne? A vědí něco o Bohu, o Kristu? Páni astronomové, odpověď nenajdete ve hvězdách. Odpověď je u apoštola Pavla (Kol 1,15-17) nebo u sv. Jana (J 1, 1-3). Vše, co existuje – hřích nehřích – je určeno k Boží slávě a k obdarování člověka. Kdekoli ve vesmíru žije člověk, je Adamem i Evou: na cestě k Cíli se umaže. S tím se počítá (1 Jan 2). Ale má možnost stát se Kristem (Gal 2,20), novým Adamem. A tak jako kdysi vyšlo Obdarování světa z bezvýznamného Nazareta, tak dnes může vyjít Obdarování vesmíru z naší Země, jinak nevýznamné planety v tuctové sluneční soustavě. Málo platné, milý Koperniku, z tohoto pohledu je planeta Země středem hvězdných říší. Teď o dovolených se jí s úctou a láskou kochejme!

Jan Rybář

**Štěstí nepochází ze svobody,
ale z přijetí úkolu.**

André Gide

Kdy přestala šiška naříkat

Byla jedna šiška,
lekala ji výška.
Kouká po okolí,
hlava ji moc bolí,
hlava se jí motá,
co má ze života?
Prosí všechny v lese,
ať ji někdo snese.
Veverky tu mršku
šup! shodily s vršku.
Leží na jehličí,
zase strachy kvičí,
že je tu jak v trní,
že ji hlava brní.
Prosí zástup jedlí,
aby ji hned zvedly.
Nezvedly ji jedle.
Babička šla vedle,
chtěla smažit jíšku,
sebrala tu šišku.
Teplou sálá z kamen,
prozpěvuje plamen:
„Byla jedna šiška,
lekala ji výška...“

Vlasta Dvořáčková z knihy:
Uletělo čapí pero

BÁT SE A NEKRÁST

Tak už jsem konečně přišel na hlavní příčinu našeho současného marasmu. Nebo to snad není marasmus, když vůz (stát) vězí v blátě (morální bahno), v parlamentu a ve vládě se přetahují a bývalý premiér se raději odstěhuje na Floridu? Příčina toho všeho je jednoduchá: nikdo se ničeho nebojí.

Jde to napříč nejen politickým, ale přímo lidským spektrem. Děti se nebojí facky, kriminálníci se nebojí policie, politici se nebojí voličů. Pedofilové se nebojí trestu, zloději se nebojí na hřbitově. Jde to tak daleko, že ani prasata se nebojí řezníků (dávají jim na to prášky).

Konšelé, magistrátní úředníci se nebojí defenestrace. Pražští divadelníci protestovali proti radnici, ale tam se jim vysmáli: my se vás nebojíme. A to se jim podepsalo třináct tisíc, přičemž na vyhození z oken (na vidle) by jich stačilo dvacet. Jeden student, který tam byl, napsal do novin: Něco se musí stát. Ale nestane se, protože se arogantní mocipáni nebojí.

Petic se vůbec nikdo nebojí. Tisíce lidí podepíší petici, ale žádná odezva. Znamená to snad, že právo u nás není vymahatelné? To jsme si vymysleli hezké slovo: vymahatelné! Co to znamená? Že se nebojí ani právníci, advokáti a soudci. Kolikrát jsem už slyšel v televizi větu: Ani úřad ombudsmana s případem nehnu! Nebojí se ani ombudsmana.

Někdo mi vyprávěl, že v minulosti (za komunismu) se nakonec, když už se vyčerpaly všechny možnosti, řeklo: „Tak to dáme do Dikobrazu!“ A často to prý opravdu pomohlo. Dnes média nezможou nic. Nikdo se jich nebojí. Řekl jsem si, že to vyzkouším a napíšu článek: Chybí nám vůdce! Chybí nám někdo jako Martin Luther, který by přibíl na vrata kostela memorandum, výzvu k revoluci. Víím dokonce, co by v té výzvě mělo být. Země se zmocnila nekontrolovaná a nemravná moc. Každá politická strana zabere pro sebe stát a dělá si s ním, co chce. Od té chvíle začne taky krást. Začne? Ti nikdy krást nepřestali. Tak! Takový Martin Luther kdyby se narodil. Ale já to nebudu, se mnou nepočítejte! Tak jsem ten článek nakonec nenapsal, abych se nestal Martinem Lutherem. Nebo nedej bože Janem Husem! Ale napsal jsem pár jiných řádků. Nestalo se nic. Nikdo se jich nebojí.

Má to své tragické důsledky. Víím, Karel Čapek o tom taky uvažoval. A napsal Bílou nemoc. Arogantní mocipáni se ničeho nebáli a chtěli jít do války. Nedalo se to zastavit. Tak si vymyslel bílou nemoc. Na chvíli se toho lekli, ale pak jim otrnulo. A toho doktora, který s tím přišel a chtěl je zastrašit, nakonec ušlapali. Hezký příběh. Ale v životě to nefunguje. Chtěl bych vidět doktora, který by přišel za Julínkem a řekl (hlasem Hugo Haase): „Nedělejte to, pane ministře, co když se to bude týkat i vás!“ A Julínek by si zařukal na to necitlivé místo na hrudi a zasípal by: „Proboha, pomozte mi. To

je bílá nemoc.“ Julínka by odstavili a přišel by někdo jiný, ještě nemilosrdnější. Kdepak dnes bílá nemoc!

To, o čem mluvím, nemá nic společného s kapitalismem, s globalismem, ani se socialismem, s demokracií; jsou to poměry odvozené od lidské chamtivosti, pyšného sebevdomí a arogance moci. Je to totalita nebojících se ničeho. Drží nás v ní ti nahoře a její nakažlivý dech zasahuje všechny a všechno. Všichni se mu snaží přizpůsobit, aby přežili. Srazili nás na kolena. (Ten článek, o kterém byla řeč a který jsem nikdy nenapsal, jsem chtěl kvůli nové totalitě moci ukončit slovy známé písně: „...ne, nejsme na kolenou. Ryjeme držkou v zemi.“)

Velký spisovatel Dostojevskij se tím také trápil a převedl tento problém na existenciální a náboženskou platformu. Lidé se přestali bát Boha, takže je vše dovoleno.

Je dovoleno podvádět a lhát. Lháři bezostyšně hovoří do televizních kamer. Nedávno jsem viděl nenápadný pořad, zastrčený do odpoledního času. Popisoval, jak se lidem děje velké příkoří, všem bylo jasné, kdo má pravdu. Ale za zlem, možná i zločinem, stál poslanec parlamentu. A jeho hlásná trouba, krajský úředník, v televizi tento zlý čin obhajoval. Kamera zabírala zblízka jeho prolhaný výraz. Uhýbal očima, jeho vousatá tvář ho prozrazovala, jako by se odmítala podílet na tom svinstvu. Lhář, který později dostane svou odměnu. Lže a krade, samozřejmě. To jde ruku v ruce.

Co to jen napadlo našeho tatička Masaryka, aby nám dal heslo Nebát se a nekrást! Pravda bylo to v době, kdy se všichni báli – Boha, úřadů, zákonů. Děti se bály rodičů a fackek. Bylo zapotřebí ten národ trochu povzbudit. Ale kyvadlo se za sto let pěkně obrátilo!

Je nezbytné, ba přímo nutné postavit TGM z hlavy na nohy: Bát se a nekrást! V sázce je naše existence. O koho se přitom opřít? Hledejme kolem sebe ty, kteří se bojí. Člověka, který se bojí o svou práci. Jiného, který se bojí, jestli bude mít na nájemné. Matku s dětmi, která se bojí, jestli vyjde s výplatou. Lidé, kteří se bojí, nám mohou být užiteční.

Senioři a budoucí senioři – vy všichni, kteří čtete tento článek, budete jednou seniory – bojte se! Václav Klaus spočítal (a napsal do novin), že zatímco dnes je ze sta obyvatel třicet pět důchodců, v roce 2050 jich bude sedmdesát pět! Budoucnost patří těm, co se dnes bojí.

Petr Koudelka

– spisovatel a publicista Týdeník ROZHLAS

SVATOVOJTĚŠSKÁ POUŤ LIBICE 2008

kázání Prof. Petra Piňhy

Otče biskupe, bratři a sestry a hlavně naši přemilí hosté, to poslední bych vlastně nemusel říkat, protože před Bohem jsme bratřimi a sestrami všichni. Jenže s některými si tak ještě neříkáme, možná si to ani neuvědomujeme. To je pro všechny velká škoda, a tak se pokusím trochu ukázat, jak a kterak k sobě doopravdy patříme.

Jsme na svatovojtěšské pouťi na Libici, slyšeli jsme dva úryvky z Bible a okamžitě se nám objeví tři myšlenky, které mohou posloužit jako výchozí body pro nádhernou stavbu. Takových bodů je víc, ale pro první krok nám postačí ty tři.

To, že jsme tady, je výrazem tisíc let trvajících tradice. To je úžasné. Co všechno se změnilo za tisíc let! Na jedné straně snad všechno, na druhé nic. Vezměte si např., jak stále brečíme, že chybějí osobnosti. Proč chybějí? Předně proto, že je prostě nesnášíme. Osobnost je člověk stálý a pevný, člověk, který nemění svá stanoviska. Zaposlouchejte se dobře do toho slova – nemění stanovisko. Jak bychom se mohli zorientovat podle něčeho, co nestojí stále na jednom místě? Můžeme říct: *Až přijdete k velkému dubu, jděte doleva.* Ale říct: *Až dojdete k zajíci, dejte se doleva* (pokud nejde o sochu zajíce), může říct jen blázen. Jenomže ti pevně stojící lidé jsou nepoho-

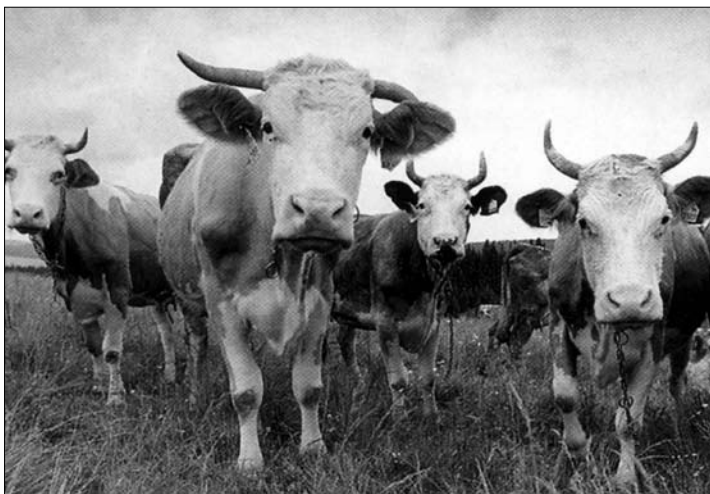

Foto: David Kočí

dlní, protože na ně každou chvíli narazíme, překážejí každému našemu divnému klíčkování, nevtáhneme je do řetězců podvodů atd. Takových lidí se jednoduše musíme zbavit. Tak byl odstraněn sv. Vojtěch. Trval na mravnosti a kdekomu překážel. Všechno bylo navíc provedeno odporně vypočítavým způsobem. Stačilo přeci zabít jeho. Jenže byl biskup a z toho by mohl být poprask. Vybili tedy celý jeho rod, ale jeho nechali.

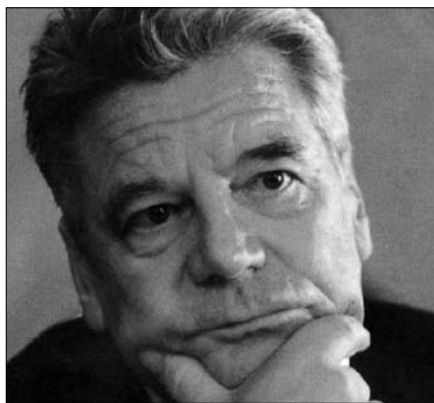
Uvědomíme-li si současnou situaci naší země, dojdeme k nepřijemnému zjištění, že nežijeme jen v tradici vojtěšské (a to ještě dost slabě), ale též v tradici Boleslavově a v tradici Vršovců. Nebudeme mít žádné osobnosti, dokud jim nepřijmeme právo na

HEZKÉ VZPOMÍNKY JSOU K NIČEMU

rozhovor s Joachimem Gauckem
(*24.1. 1940), ředitelem Úřadu pro dokumenty státní bezpečnosti NDR.

Po teologických studiích působil jako evangelický pastor. Na podzim 1989 moderoval v Rostocku protirežimní demonstrace a spoluzakládal tamní pobočku hnutí Nové fórum, které se později přejmenovalo na Spojenectví 90. V březnu 1990 byl na jeho kandidátní listině zvolen do posledního východoněmeckého parlamentu. Od října téhož roku vedl Úřad pro dokumenty státní bezpečnosti bývalé NDR. Tato instituce byla první svého druhu v bývalém sovětském bloku a stala se symbolem vůle zúčtovat s komunistickou diktaturou.

O temné podstatě komunistického režimu ví víc než kdokoli jiný. Jeho nejmilejším tématem ale není pomsta, nýbrž odpouštění.

čest a velikost a nepodepřeme pravdu, kterou hájí. Společnost bez osobností je bláto, které se děsí samo sebe a přijme kohokoli, kdo slíbí ukázněni, i když to bude postava nepravdivá, ale dostatečně bezohledná a krutá, aby si vynutila respekt.

V evangeliu jsme četli, že ten, kdo pracuje za mzdu, není dobrý pastýř a to proto, že mu nezáleží na ovcích. Mohli bychom si myslet, že jde o poučení kněžím a biskupům. Jistě ano a v první řadě. Když si ale uvědomíme, na čem záleží špatnému pastýři, zjistíme, že jde o poučení pro všechny. Záleží mu na penězích. Současná doba je monumentálním výbuchem zájmu o peníze. Poškozuje nás to a ničí. Každá práce dělaná jen nebo především pro peníze je odbytá. Doléhá to ze všech stran a na všechny. Lékař, který neléčí lidi, ale jde především po penězích, je stejně životu nebezpečný jako automechanik téhož přístupu k práci. Učitel, který jde po penězích, zkazí vaše děti, obchodník, který jde po penězích, vás okrádá. Lidé proslavení množstvím peněz budou druhými pohrdat a urážet je. Lidé nemajetní budou štváni k závisti, která je dovede ke zločinným skutkům. Radikální otázkou dnes je, zda budeme mít dobré pastýře, dělníky, vědce, učitele, uklízečky - anebo budeme mít jen samé nájemné, pro peníze pracující lidi. Naschvál nemluví o politikách, protože jsou pro zdrucující většinu společnosti odepisovanou skupinou ve státě. My sami však stojíme před otázkou poctivosti práce, která je otázkou o skutečném zájmu. Pokud ji zodpovíme svými životy špatně, zahyneme bez pomoci jako ovce mezi vlky.

Ve čtení ze Skutků apoštolských jsme slyšeli, jak na kázání Evangelia různě reagovali lidé. Jedni byli neteční, druzí byli plni radosti a na kázání odpověděli změnou svého jednání, přijali křest. Máme-li posoudit tyto reakce, musíme vědět, co bylo to Evangelium. Evangelium byla a je radostná zvěst, že byla a je otevřena cesta do království spravedlnosti a lásky a že ta cesta se jmenuje obětavá láska. Celkem chápu, že sdělení, že se přiblížilo království spravedlnosti, je pro lidi vědomě konající zlo přímo děsivé. Chápu dokonce, že pro lidi zabydlené v takových těch každodenních lžích a podvodech není nijak radostná. Chápu i ty, kdo by celkem byli pro nové království pravdy, ale za podmínky, že by se škrtla ta obětavá láska, nebo alespoň ty oběti. A vůbec chápu všechny, kdo žili a žijí v kýžené pohodě, kdy je nic neruší, protože jejich svědomí je narkotizováno ohromujícím zlem ve světě, takže oni se cítí jako dobří a spravedliví. Někdo jim říká, že to tak není a budí jejich svědomí, volá je k zodpovědnosti, třese s nimi a téměř křičí, ať nekradou, nelžou, netrýzní a nezabíjejí, ať nepodvádí, že se to nedělá a že to vede jen k bolesti a ke zkáze. Rozdílná reakce, o níž jsme četli, je dána citlivostí k pravdě. Ti, kdo jsou citliví k Pravdě se zaradovali, ti druzí nejevili zájem, popř. se chovali krutě, jako opilec burcovaný ze spánku.

Je zvláštní, jak je to pořád stejné. Reakce na kázání apoštolů, na kázání Vojtěchovo jsou stejné jako reakce na kázání proroků a na řeč Mojžíšovu. Všichni říkali totéž, i já říkám totéž. Spokojený život na zemi a účast na životě věčném je na dosah ruky a jediné potřebné je uznat a přijmout ten velký řád, který nikdo nevymyslel, nikdo nedohodl, ale který je dán, aby tvořil, chránil, udržoval život. Kdo ho přijme, bude tvořit, plodit a žít. Kdo ho odmítne, bude bořit, zabíjet a zahyne. Jste svobodní, zvolte, co opravdu chcete. Může být, že teď nejste úplně klidní – bylo by to dobré znamení – připomenu ty tři body, z nichž lze vyjít.

Uznat základní morální řád a dodržet ho. Konat vše tak, aby to přineslo užitek druhým a tak najít smysl vlastního života i osobního štěstí. Snažit se stavět společné dílo a nebořit všechno, co není moje.

Pokud budete odmítat tato a jim podobná východiska, budete pokračovat v hromadění vin a zla a ponese te po cestách utrpení neblahou tradici našich i světových dějin, tradici uzurpátorů, diktátorů, Vršovců, fašistů, komunistů....

Pokud se rozhodnete pro tato a jim podobná východiska, ponese te po cestách života tradici Vojtěchovu. Ať nám na ní Bůh žehná.

Zajímá se dnes mladá německá generace o komunistickou minulost? Myslíte si, že k ní může zaujmout stejně kritický vztah, jako její rodiče k dědictví nacismu v roce 1968?

Nejsem si jistý. K tomu je potřeba společenská atmosféra, která je těhotná protestem. Když se ale mladá generace cítí spokojená – na rozdíl od roku 1968 –, tak potom chybí podnět. Chybí hněv anebo aspoň touha po zdravější společnosti. Mám dojem, že mladí lidé ještě čekají. Někteří už se začali rodičů ptát, zrodila se i generace mladých spisovatelů, kteří píší knihy, v nichž kritizují tehdejší systém. A mají čtenáře. Ale společnost je v otázce minulosti – a nejen v Německu, ale i v Polsku, Rumunsku a hlavně v Bulharsku – pořád rozpolcená.

Čím to je? Proč ani lidé, kteří nepatřili přímo ke komunistům nebo s nimi neměli vůbec nic společného, nechťejí slyšet pravdu o minulosti?

Je to problém selektivní paměti. V Německu mohl člověk hned po válce slyšet od rodičů v kuchyni u večeře: Za Hitlera nebylo všechno tak špatné, byla práce, stavěly se dálnice. A selektivní paměť je také součástí programu postkomunistických stran, protože politická fakta o minulosti jim nevyhovují. Kromě toho také funguje obyčejný lidský postoj – vzpomínáme především na pěkné věci a neradi si pamatujeme ty špatné. Snaze vzpomínat, aniž by nám to působilo utrpení a bolest, se říká nostalgie. Když ale člověk podstoupí terapii, rychle zjistí, že jsou mu všechny ty hezké vzpomínky k ničemu. Terapeut míří do míst, kde v sobě máme uložená a uvězněná traumata a dávná zranění.

Jenže na terapii jde člověk až tehdy, když cítí bolest. Pociťuje ji ale dnešní společnost? V České republice nebo v Polsku to tak nevypadá.

Je pravda, že lidskou bytost a společnost nejde tak přímo srovnávat. Ale i společnost je schopna vytěšňovat minulost, jako to dělají jednotlivci. Podívejte se na Rusko... Princip terapie, poznání a pojmenování traumat však rozhodně prospívá i společnosti. Pocity smutku, studu, hněvu, to všechno jsou ozdravující prvky i pro stát. V Bibli se píše, že poznáte pravdu a pravda vás osvobodí. Pravda sice způsobuje neklid a potřebu se bránit, ale je to první krok k usmíření. Ovšem pokropit svěcenou vodou celou zemi, v níž se nedebatuje, to není žádné řešení.

Pravda je možná důležitá pro oběti a poškozené. Ale co by k ní mohlo přimět ty, kteří jsou vinni?

Jednou mě navštívil muž, který na mě – ještě když jsem působil jako farář – donášel Stasi. Řekl mi: Znáš mě ze svých spisů. A já mu odpověděl: Ne, já tě znám, protože jsi můj přítel. Přiznal se, že byl informátorem, udával Stasi obsah mých kázání. Později se dal pokřtít, chodil na bohoslužby a patřil k předním laickým aktivistům. Zeptal jsem se ho: Proč jsi mi o tom nikdy neřekl? Vždyť jsi mi jinak o sobě vyprávěl všechno. O svých

nemocech, bolesti, trápeních, o láskách... A on odpověděl: Protože jsem se před tebou hrozně stydl. Ten člověk prošel těžkou cestou ke své osobní pravdě. V tom okamžiku jsem mu odpustil. A totéž platí pro politiky. V Německu byli politici, kteří na veřejnosti obhajovali svou minulost informátorů s tím, že kdyby to nebyli oni, byl by to někdo jiný. To ale oběti jejich udavačství rozzlobilo, nemohly projevit svou vstřícnost, protože viníci nepoznali pravdu. Ale objevil se také jeden poslanec bývalého parlamentu NDR, který řekl: Bohužel, je to pravda, spolupracoval jsem se Stasi a přál bych si, abych to byl býval neudělal. Tomu člověku jsem hned gratuloval.

Které společnosti ve východní a střední Evropě se podle vás nejlépe vyrovnávají s komunistickou minulostí?

Zní to možná povýšeně, ale přes to, co jsem řekl na začátku, je nejdále Německo. To však není věcí charakteru společnosti, ale její zkušenosti. Německo se muselo vyrovnat s těžkou vinou za nacistické barbarství. Těsně po válce o tom nechtěli lidé nic vědět. Kancléř Adenauer velmi brzo nařídil, aby se všichni propuštění nacisté vrátili zpátky do státní služby. Tehdy byli s jeho rozhodnutím všichni zjevně spokojeni. Až na oběti nacismu a intelektuály. O dvacet let později, v roce 1968, nastoupila další generace a nastolila téma viny. A v tom okamžiku bylo najednou jasné, že pokus udělat tlustou čáru neuspěl. S tímto vědomím jsme my, ve východním Německu, zakládali po roce 1989 první svobodný parlament. Například v Polsku se rozhodli jinak, ale my už jsme věděli, že to nemůže fungovat. Proto jsme byli na startu dřív.

A jste s výsledkem v Německu spokojení?

Zpočátku jsem si myslel, že otevření archivů Stasi otevře společnosti oči a její vědomí se bude rychle měnit. Ale stalo se to jen u části obyvatelstva, i když je takových lidí víc, než jich bylo po válce. Ale i dnes, přestože každý má k dispozici všechny potřebné informace, nechce část společnosti o minulosti nic vědět. Bohužel. Musel jsem se poučit a smířit se s tím, že správný přístup, jakým bylo otevření archivů, ještě automaticky nevede k procesu společenské katarze. Zdá se, že kromě jiného hraje velmi důležitou roli také čas.

Říkáte, že Německo začalo s terapií už po druhé světové válce a že s ní má tamní společnost zkušenosti. Přesto nebylo v bývalé NDR o nic více lidí, kteří se dokázali komunismu a Stasi vzepřít, než v jiných zemích. Čím to je?

Proces vyrovnávání se s minulostí, o kterém jsem mluvil, probíhal jen v tehdejší západní Německu. V NDR byl antifašismus okamžitě nařízen shora. Výsledkem bylo, že odmítnutí tehdejší komunistické vlády zároveň znamenalo také odmítnutí antifašismu. V západním Německu to však probíhalo jinak. V první fázi byla popírána fakta – Hannah Arendtová to nazvala „ztrátou sku-

tečnosti“. Ve druhé fázi přišlo uznání faktů společenskou elitou, ve třetí fázi se tato fakta začala učit ve školách a dostala se do povědomí širší veřejnosti. A teprve ve čtvrté fázi vstoupily do hry také pocity, které se k těmto faktům vážou – to se stalo v Německu po roce 1968. Až tehdy se poprvé projevil rozpaky a zaraženost společností nad sebou a nad svojí minulostí.

Jaké nebezpečí hrozí společnosti, která takovou katarzi neprojde? Vidíte třeba souvislost mezi schopností jednotlivých zemí vyrovnat se s minulostí a s korupcí a organizovaným zločinem propojeným s politikou?

Ne, tady žádnou přímou souvislost s komunistickou minulostí nevidím. Organizovaný zločin je deficit jiného typu, který souvisí s diktaturou obecně. Totalitarismus totiž není jen popřením demokracie a svobody, ale také právního státu. Lidé se naučili nedůvěřovat zákonům a justici a spolehli se na předmoderní principy loajality k silnějšímu. Teď jde o návrat k důvěře k právu a rovnosti před zákonem. Ten ale zatím ve východním bloku, bohužel, necítím. Přesto věřím v princip občanské společnosti. Na její zrození si však budeme muset asi ještě počkat.

Znamená to, že země střední Evropy ještě čeká dlouhá cesta?

To neumím dostatečně posoudit. Čím je ale občanská společnost pokročilejší, tím lépe je připravena přijmout své prohry a zlomy. Poláci, Češi a další postkomunistické země jsou stále ještě společnostmi ve fázi přeměny. Intelektuálové se sice těmto tématům věnují, ale neexistuje společenská diskuse. V Polsku se například každý nejdříve ptá: Patří ten či onen do mého tábora? Pokud ano, musím ho bránit. Pokud ne, můžu ho napadnout.

Napadnutelní jsou především ti, kteří se pokoušeli svou minulost a spolupráci s komunistickým režimem a tajnou policií utajit. Je jen velmi málo lidí, kteří se k ní dobrovolně přiznali, v Česku skoro nikdo. Máte pro to nějaké psychologické vysvětlení?

Lidé chtějí být ušetřeni utrpení a bolesti a chtějí si věci zjednodušit. Jenže ve vztazích, kde jeden druhého zradí a podvádí, nastává puklina. A ten, který zradil, pociťuje tehle zlom dokonce ještě mnohem silněji.

A je taková ztráta důvěry konečná?

Je to podobné jako se soudem a trestem. Ten, kdo je vinou násilníka poškozený, nebude nikdy úplně odškodněn. Ale pachatel, který je státem skrze soudy potrestán, získá zkušenost, že vztahy se dají obnovit. Stát nahrazuje princip pomsty nebo vyrovnání zákony a právem. V politice a veřejném životě však žádní soudci nejsou, proto potřebujeme instanci, která může napravit poškozené vztahy mezi blíznými. Svobodná společnost nabízí prostor k debatě, což je obdobou funkce, jakou splňuje trest vyměřený soudem.

Mohou být takovou instancí také média, když by přiměla spolupracovníky bývalého režimu k otevřenosti?

V Německu jsou lidé – například farář Schorlemer, kteří věří, že na spolupracovníky tajné policie není vhodné tlačit, že oni nahlédnou svou minulost sami a změní se, že dokonce sami odstoupí ze svých funkcí. Jenže – podívejte se na společnost, v nichž k otevření archivů ani k tlaku na agenty nedošlo. Vidíte snad, že by se tam kolaboranti sami hlásili k minulosti a odstoupili z veřejného života? Ne. Žijeme, jak říkají teologové, v padlém světě, ne v ráji. Proto se musí v otevřené společnosti o minulosti mluvit. Ale ten, kdo vyslovuje veřejné obvinění, musí také svá tvrzení doložit. Důležitá je férovost a spravedlnost.

Jak je možné ji zajistit?

Pokud jde třeba o lustrace, musí být jasné, co všechno bylo prozkoumáno. Myslím, že je chyba, když můžou například v Polsku být lustrováni novináři. V Německu smějí být v privátní sféře prověřeni jen nejvyšší šéfové. A myslím si, že ani důstojníci Stasi by neměli jít za svoji příslušnost automaticky do vězení. Revolucionáři v roce 1989 vyvolávali hesla: „Stasi k lopatě!“ A věřili, že čestnou manuální prací se lidé ze Stasi resocializují. Svým způsobem to tak dopadlo: obsadili pozice v soukromém byznysu. A my musíme být schopni to snášet. Každému musí být umožněno najít si práci. Ekonomika není stát, existuje svoboda uplatnění.

A jak mají podle vás postupovat média ve vztahu k umělcům a jiným veřejným osobám? Má společnost právo vědět o jejich selhání?

V Německu mají novináři a historici právo zprostředkovat a vysvětlovat práci Stasi a mají k dispozici podklady o agentech a informátorech. Tak se dostalo na světlo hodně případů umělců, kněží, fotbalistů anebo univerzitních profesorů a dalších. Všech, o které měla veřejnost zájem. Problém vidím v tom, že média dělala z těchto příběhů skandály, aby se jejich odhalení lépe prodávala. Bylo mi smutno, když se příběh nějakého umělce nafoukl, přestože byl do spolupráce Stasi zapleten jen nepatrně. Je však důležité o tom mluvit nejen kvůli umělcům samotným. Jde o to lidem sdělit: Není jedno, jak člověk žije. Vždycky má volbu. V diktatuře je sice omezená, ale existuje. Jsou totiž příklady lidí, kteří nekolaborovali, přestože na ně režim velmi tlačil.

Zygmunt Bauman napsal ve své knize Modernita a holocaust, že neexistuje žádná možnost předpovědět, jak se bude konkrétní člověk chovat pod tlakem. Že neexistuje klíč k „morálnímu kompasu“. Souhlasíte s ním po všech svých zkušenostech s tolika lidskými příběhy?

Ano. Žádná vědecká formulka o občanské statečnosti neexistuje. Bauman vždycky odkazuje na svobodnou volbu. Jenže ta nezávisí na intelektu. Nejsou na to žádné sociologické příručky. Ani víra vždycky nepomáhá. Ani politické přesvědčení není obranou před slabostí. Možná intuice, snad hluboké vnitřní přesvědčení. Důležitá je proto hlavně výcho-

va. Nejen pro vývoj jednotlivých osobností, ale taky pro společnost.

Sám Zygmunt Bauman přitom pracoval po válce pro tajnou policii a pomlčel o tom.

Ano, to je mi trochu líto. Souvisí to ale s polskou vnitřní debatou a společností, která není připravena rozlišovat. Když se Bauman, mladík židovského původu, stal komunistou v době, kdy Sovětský svaz bojoval proti nacistickému Německu, mám pro něj pochopení. Méně už chápu, proč o tom dnes tak moudrý a starý muž mlčí.

Stejně jako Lech Wałęsa, který měl pověst disidenta se silným charakterem. Kniha, která v Polsku ještě před oficiálním publikováním vyvolala velkou polemiku, prý odhaluje jeho špiclování pro komunistickou tajnou službu. Jak má společnost reagovat na něco takového?

Lech Wałęsa je velkou historickou osobností, ale není žádným andílkem. Možná někdy charakterově selhal, neznám jeho svazek. Pokud ale pod nátlakem skutečně kolaboval, tak to podle mého názoru svými zásluhami z velké míry odčinil. To ovšem nic nemění na tom, že by bylo neúnosné, kdyby jako představitel nového demokratického státu zkrusoval svoji minulost. Pro společnost je škodlivé, když se její hrdinové dostanou do špatného světla. Ani to ale nesmí zabránit tomu, aby pravda vyplula na povrch.

Podle některých kritiků by mohla být jeho akta falšovaná. V 80. letech byl prý už Wałęsa natolik známou osobností, že tajná služba mohla vytvořit kompromitující materiály.

Znám tyto falzifikační teorie i z jiných komunistických zemí. Ve všech svazcích dochází k chybám, ale falzifikací se obvykle ohánějí lidé, kteří se něčeho bojí. V 80. letech se komunisté v tajných službách nebáli, že by jednou přišli o moc. Naopak. Domnívali se, že soupeře, jakým byl Wałęsa, jednoho dne dostanou úplně pod svou kontrolu.

Přesto – jak se bránit zneužití?

Zveřejnění faktů není žádným zneužitím, může k němu dojít jednostranně a bez milosti. Ale novináři a historici by pak tyto skutečnosti měli dát do kontextu. Třeba by měli zdůraznit nebo poznamenat, že Lech Wałęsa chyboval, ale zároveň mnohého dosáhl. V demokraciích neexistují žádná omezení pro přístup ke svazkům. Informování veřejnosti musí vycházet z faktů, ale ty se nesmí svévolně vykládat. Přál bych si, aby lidí, kteří nepodlehnu, bylo příště mnohem víc. Můžeme si přát rozumnou debatu, ale v žádném případě nesmíme informování ponechat hrstce vyvolených.

V České republice a na Slovensku se mladým historikům často vyčítá, že jsou příliš nezkušení, a proto nedokážou komunistickou minulost přesně pochopit. Diskutovalo se o tomtéž při vzniku vašeho úřadu?

To jsou všechno klamně boje, žádné skutečné věcné argumenty. Kdo by dnes potom

měl psát o řeckých a římských dějinách? Nikdo z nás je přece neprožil. Lidé, kteří čtou a vyhodnocují texty – vědci či novináři –, musejí ke zdrojům přistupovat kriticky. Omyly nebo ideologická zkruslení pak můžeme kdykoli upřesňovat a korigovat.

Jak postupovat při zveřejňování svazků? Například na Slovensku bylo zpřístupněno na internetu množství dokumentů a seznamy spolupracovníků StB i pronásledovaných.

Ne, to je zneužití informací. Proti takovému záměru bych v Německu podal žalobu. Jestli někdo nebyl agentem, musíme se ho nejdříve zeptat, jestli se zveřejněním informací o své osobě souhlasí. Přístup ke svazkům obětí špiclování se u nás řídí jinými pravidly než přístup ke svazkům spolupracovníků Stasi. Existovaly takzvané „IM vorläufe“, přípravné svazky pro potenciální spolupracovníky Stasi. Podle nich se často může zdát, že někdo s tajnou službou spolupracoval, i když se to pak třeba nikdy nestalo. Takové svazky uzavíráme a ukládáme do archivu.

Foto: Jakub Vrhel

Přimlouvám se za otevřenost, ale každý případ musí být posouzen individuálně. Je přece rozdíl, jestliže někdo dlouhé roky vyrazoval nepřijemná tajemství, nebo jestli neřekl skoro nic. Když na internet vložíte seznam lidí, ve kterém se píše, že osoba XY byla agentem, může se stát, že někdo, kdo jen podepsal spolupráci a o týden později od ní ustoupil, skončí ve stejné kategorii jako někdo, kdo dvacet let pilně donášel informace. K čemu to je? Tak se přece o minulosti nedozvíme vůbec nic. Připomíná mi to spíš novodobý pranýř.

Na Slovensku se dnes vládní politická garnitura snaží o to, aby svazky vůbec nebyly přístupné veřejnosti. Jak byste je přesvědčil, aby to nedělali?

Otevřenosti dlouhodobě nikdo nemůže zabránit, i kdyby teď převládl restriktivní přístup. Můžeme se však slovenských politických elit zeptat: Chcete politiku mlčení? Je třeba je konfrontovat s normami, za které vděčíme osvícenství. Politici by nám měli vysvětlit, proč je lepší nevědomost než porozumění a znalost.

Ani v Česku práci Ústavu pro studium totalitních režimů všichni nepodporují. Sociální demokraté by ho nejraději úplně zrušili. Odpovídá to i postoji německých

sociálních demokratů?

V žádném případě. Základní problém je zřejmý – čeští sociální demokraté jsou z velké části bývalí členové komunistické strany. Obávají se proto otevřené diskuse. Myslím, že by se měli častěji stýkat a bavit s německými sociálními demokraty. Ti by jim zřejmě vysvětlili, že takové popírání minulosti není v Evropě možné. Evropský diskurz o minulosti se řídí fakty, a ne uvažováním o tom, jak je přibarvit. Tlak na větší otevřenost i v České republice poroste s tím, jak se země bude dále přibližovat Evropě.

Jedním argumentem, který se v České republice ozývá proti Ústavu, je, že paměť společnosti nesmí stavět na dokumentech zločineckých organizací, jakými byly Stasi nebo StB. Jak odpovíte?

Ano, nesmí – pokud se chceme ušetřit zděšení, čeho jsme byli schopni dopustit se na sobě samých. Představte si ale, že by Němci při zpracování historie neužívali akta tajné služby třetí říše nebo seznamy koncentračních táborů. Přece bylo samozřejmé, že jsme tyhle podklady používali pro objasnění naší minulosti, naší krutosti. SS byla mnohonásobně brutálnější než Stasi. Nacistická akta byla vytvořena zločinci. Ale zločinci jsou často arogantní a jsou přesvědčeni, že jejich moc potrvá věčně. Proto s prusko-ruskou přesností zapisovali všechny brutality, které napáchali. Tím nám sami o sobě dodali ty nejlepší zdroje.

Postupovali byste dnes jinak při zpracování archivů Stasi a otevírání minulosti?

Věřím, že jsme v podstatě jednali správně. Udělali jsme však politickou chybu, když jsme nelustrovali vedoucí stranické kádry. Na rozdíl od Čechů, kteří s tím začali velmi brzy a odhodlaně. My jsme jen částečně vyměnili elity – z veřejné služby jsme nevyřadili členy komunistické strany, jen spolupracovníky Stasi. Tím začaly být komunistické kádry znovu rychle aktivní. Minimálně jsme měli zažalovat ty, kteří zaujali vedoucí pozice, všechny, kteří se přímo podíleli na komunistické moci.

Za správné považuji i naše rozhodnutí povolit médiím přístup k aktům. Nejdůležitější pak podle mě je, že postižení dnes mohou nahlédnout do svých svazků. Existuje jedno německé slovo „Herrschaftswissen“, které znamená povědomost, znalost, kterou má vladář o svých poddaných, šéf o svých zaměstnancích. A ta mu pomáhá v jejich utlačování a manipulaci. Chtěli jsme tenhle nástroj vrátit zpět utlačovaným. A to jsme, myslím, zvládli.

Kdyby dnes lidé byli po zkušenostech s komunismem a nacismem postaveni před stejnou zkoušku, myslíte, že by se víc bránili?

Před spoustou let bych jako mladý teolog řekl: Co člověk poznal a čím prošel, to nikdy nezapomene. Dnes bych to asi formuloval raději jinak: Přál bych si, aby lidí, kteří nepodlehnu, už příště bylo mnohem víc.

Respekt 24/2008

SVOBODNÝ JEN SKRZE OBTÍŽE

Jezuité zvolili Adolfo Nicoláse za nového představeného. Generálovi jezuitů se někdy přezdívá „černý papež“. Je zajímavé nakouknout do duše druhého – pokud nám jí otevře.

Otče generále, řekněte nám něco o své rodině, abychom lépe poznali, kdo jste a odkud přišlo vaše povolání.

Narodil jsem se v dubnu 1936 bezprostředně před španělskou občanskou válkou. Španělsko bylo ve velkém pozdvižení a zmatku už tři roky před válkou – různé hrozby, dokonce vraždy. Brzy po mém narození lidé ze sousedního města hrozili mému otci zabitím, protože byl vůdčí osobností ve vesnici a měl velmi vyhrazené katolické názory proti sousednímu městu, kde se sympatizovalo s komunisty. Otec musel utéct a jediná možnost, kam v té době mohl jít, bylo vojsko. Tím začalo naše stěhování z místa na místo.

Moje dětství poznamenalo neustálé stěhování. Nejprve z naší vesnice do jiné, pak za otcem na sever do Santander, kde se narodil můj mladší bratr, pak do Barcelony, kde jsem žil od svých 4 do 13 let. Tam jsem vyrostl.

Od první třídy do maturity jsem chodil do sedmi různých škol. Pro dítě to je nepříjemná zkušenost. S někým se skamarádíte, ale pak své kamarády musíte opustit. Najdete si nové kamarády, a zase je musíte opustit. Později jsem pochopil, že to bylo požehnaní. Když jsem přišel do Japonska, byl jsem každých šest měsíců v jiné komunitě – počínaje jazykovou školou. Byl jsem z dětství zvyklý být s novými lidmi a navazovat nové kontakty – a to mi pomohlo i v mém misionářském životě.

Díky tomu, že jsem se narodil na vesnici, v rodině pracujících, si také velmi vážím jednoduchosti. Neříkám, že jsem podle toho také vždy žil. Avšak jednoduché vztahy, jednoduchý život, nepřilíš sofistickovaní lidé – to vše mám rád. Také nerad věci skrývám a nemám rád polopravdy. Dávám přednost přímosti. Japonsko mě naučilo jemnosti, a nechci být hrubý, ale jsem otevřený. Nerad chodím kolem horké kaše.

Zmínili jste katolicismus vaší rodiny. Přispěl nějak k vašemu dalšímu vývoji?

Určitě. Musím zmínit dvě věci. Katolicismus mých rodičů byl „vesnický“. Katolicismus kastilské vesnice je velmi silný, stálý a tradiční. Ale to, že jsme se museli stále stěhovat, mé rodiče, zvláště maminku, naučilo pružností. Dovedla se přizpůsobit různým situacím natolik, že ke konci života se s ní lidé chodili radit. Pokud byste se jí nebo mého otce zeptali na jejich názory, odpovíděli

by podle tradičního katolického učení. Ale když lidé za nimi chodili s problémy, dovedli otvírat možnosti, a ne jen dávat odpovědi. Znali teoretické a pravověrné odpovědi, ale dovedli je přizpůsobovat situaci. Myslím, že to mě ovlivnilo. Zvláště když jsem se dostal do jiných kultur a uvědomil si, že lidé prožívají úplně odlišné zkušenosti než já. Pak člo-

vek mnohem ochotněji naslouchá a slyší hudbu – nejen slova – hudbu zkušeností druhých lidí. Takže to rozhodně mělo vliv.

A mohl bych dodat něco o vlivu mých bratří. Jsme čtyři bratři. První je intelektuál, filozof a žije v USA. Druhý je zaměstnanec banky, člověk velmi pragmaticky založený, se zdravým rozumem, přímý a velmi čestný muž. Já jsem třetí a poslední bratr překypuje nápady a fantazií, mimo jiné je psycholog a učitel. Toto bratrské prostředí na mě rovněž mělo velký vliv. Můj nejstarší bratr mi kupříkladu radil, když jsem začínal učit teologii. Uvedl mě do symbolismu, do jazyka symbolů, do Paula Ricoeura atd. V jiných obdobích mého života mi bratři pomáhali stát nohama pevně na zemi. Dodnes mi to hodně pomáhá. Například se vyhýbám příliš duchovním řečem o reálném životě. Jako by duchovní řeči mohly nahradit nedostatek opravdovosti. Ne, ne. Když mluvíme o chudobě nebo našem způsobu života, moje rodina mě přivádí zpět na zem a říká: „Co tím vlastně myslíš?“ Nemůžu jednoduše zduchovnit něco, co musí začínat tělesně – v konkrétní realitě.

To vše vás nakonec vedlo do Tovaryšstva Ježíšova. Jak se vymezovalo vaše jezuitské a misionářské povolání v Tovaryšstvu?

Stále víc jsem přesvědčen, že osobní dějiny a reálné okolnosti jsou silnější než myšlenky. V mém případě, řečeno křesťanským výrazem, se staly prozřetelnostní věci. Když jsem vyrůstal v Barceloně, jezuitu jsem neznal. Ale můj nejstarší bratr vstoupil do Tovaryš-

stva (provincie Tarraconensis). Šel do Indie, ale zhroutil se během studia filozofie a opustil řád. To byl kontakt, díky němuž jsem poznal jezuitu.

Vlastně jsem přemýšlel o tom stát se lasallským bratrem (kongregace Bratří křesťanských škol sv. Jana de la Salle – pozn. překl.), protože jsem k nim chodil do školy. Líbilo se mi, jak s námi bratři pracovali, jejich přátelskost atd. Když pak můj bratr navázal kontakt s jezuitu, odvedlo to mou pozornost od lasallských bratří. Jezuité byli také ve školství a já k němu měl sklony, tak jsem se s nimi spojil. Když se rodiče odstěhovali do Madridu, mohl jsem tam chodit do jezuitské školy. Na konci střední školy jsem se během exercicií rozhodl, že vstup k jezuitům bude pro mě nejlepší životní cestou.

Pokud jde o Japonsko – opět jsou zde ve hře prozřetelnost a dějiny. Nikdy jsem se nehlásil do Japonska a moc jsem o něm nevěděl. Když jsem byl v juniorátu, otec generál Janssens napsal dopis celému Tovaryšstvu, v němž žádal o dobrovolníky na různá místa. Napsal: „Žádají nás o lidi, kteří by pomohli v různých částech světa. Ti z vás, kdo se cítí povolání, prosím, přihlaste se.“

Řekl jsem si: potřebuji pomoc a já jsem jezuita. Považoval jsem za samozřejmé, že jezuitské povolání je univerzální, že nejsem jezuitou jen pro Španělsko, nýbrž že mohu jít kamkoli. Přihlásil jsem se tedy: „Potřebujete lidi a já jsem 'člověk'. Takže kdybych mohl někde pomoci, půjdu.“

Napsal jsem mu na začátku filozofie. O měsíc nato si mě zavolal provinciál a povídá: „Napsal jste generálovi a nabídl jste se do misii. Přesto můžete odmítnout.“ Nebyl příliš nadšený, protože se mnou měl jiné plány. Již mi nařídil dva roky studovat filozofii a pak dělat matematiku, abych mohl vyučovat na jedné technické škole v Madridu. „Přihlásil jsem se, a tak půjdu,“ odpověděl jsem. Zeptal se mě tedy: „A co tak Japonsko?“ Já na to: „Dobře, proč ne?“

Bylo to náročné. Hned, jak jsem vyšel od provinciála, jsem si pomyslel: „Japonsko – to znamená celý život se učit.“ Měl jsem představu o Japonsku jako o vyspělé kultuře, obtížném jazyce atd. A bylo to tak. Celý život jsem musel studovat. Skončil jsem filozofii a po zbytek formace jsem se zaměřil na Japonsko.

Myslím, že to vše nebylo náhodou. Takové věci se v životě stávají. Dospěl jsem k přesvědčení, že to byla nejlepší volba. Kdybych si měl vybrat oblast, kde být misionářem, byl bych možná zvolil Latinskou Ameriku, Afriku, či jiná místa, kde bych spatřoval zjevnější potřebu. Když tak ale nad tím uvažuji, Japonsko byla nejlepší volba, protože od samotného začátku jsem věděl, že Japonsko a já se k sobě dokonale hodíme. Mezi Japonci a japonským způsobem existence jsem se cítil velmi doma. Nejsem divoký Španěl, spontánní a výbušný. Spíše jsem tichý. A to je v Japonsku vítáno. Od začátku jsem se cítil velmi dobře.

Nerad mluvíte o spiritualitě jako také, nýbrž raději rozebíráte konkrétně, jak pomocí lidem lépe porozumět sobě samým. Dovedl byste vypíchnout některá místa Písma, která pro vás byla a jsou důležitá?

Velmi mě oslovují biblické texty, které pojednávají o třech oblastech. Předně o službě. Například když služebník na konci dne nečeká, že Pán přijde a bude mu sloužit, ale jen řekne: „Udělal jsem, co jsem měl. Toť vše.“ Jde o to, že kolem života zasvěceného službě není potřeba dělat povyk. V našem povolání je to normální. A tak všechna podobnoství, která pojednávají o službě – povolání ke službě, jednoduchost služby – mě vždy oslovovala.

Nechci soudit druhé, ale nemám rád, když řeholníci, jezuité i nejezuité, mluví o řeholním životě jako o kříži, jako o těžkém břemenu, které musí nést. Myslím, že to je většinou nesmysl, protože i ženatí mají mnoho problémů a potíží. Lidé, kteří se musí namáhat, aby se užívali, mají někdy opravdové těžkosti. Znáám lidi, co se lopotí celý život, třeba přistěhovanci. A tak dramatizovat potíže řeholního života není moc na místě. Proto je pro mě velmi důležitá služba a chápu své povolání jako povolání ke službě. Služba mi dělá radost a myslím, že to je podstata naší spirituality. Když nás těší prostě sloužit, žijeme v nehnoucí radosti. Proč to komplikovat? Ti, kdo se opravdu chtějí věnovat službě, nemají konkurenci. Takže když Bible mluví o službě, vždy mě to osloví.

Druhá oblast, to jsou texty, které mluví o životě v Duchu. Velmi mi to pomohla objevit Asie. Asijská spiritualita, hinduistická i buddhistická, se soustřeďuje na pokoj, který pochází zevnitř, který překypuje, který nás obklopuje. Nepředstavuji si Ducha jako hlas, který šeptá do ucha, nýbrž jako Božího Ducha, který člověka naplňuje, inspiruje, podporuje. Mám rád písně o Duchu, v kterých vystupuje jako utěšitel, úleva, spočinutí. Cítím, že nás Duch inspiruje.

A třetí oblast jsou biblické texty o odpoutanosti. V tom je ignaciánský vliv, i když se to dá najít i v buddhistickém prostředí, kde jsem tolik let žil. Už od noviciátu mě inspirovaly tyto texty: „Zachrániš-li si život, ztratíš ho.“ Nebo „K čemu je to všechno, ztratíš-li sám sebe?“ V tom vidím úplnou souběžnost s buddhismem.

Jádro buddhistické spirituality je odpoutanost od výsledků své námahy. Nejde tu jen o odpoutanost od věcí – vždyť jsme připoutáni k lidem, máme rádi svou práci atd. Jde o odpoutání od čehokoli, co se nám může přihodit. Je to podobné jako to známé rčení, které se připisuje sv. Ignáci: „Dělej vše, jako by to záviselo jen na tobě, ale uvědomuj si přítom, že to závisí jen na Bohu – a tak si nedělej starost.“ V tom je odpoutanost. Dělaš, co můžeš, ale jsi jenom služebník, a tak nech plodím své práce jejich svobodu, nech Boha pracovat. Když tedy vidím pasáže v evangeliích na toto téma, oslovuje to něco

v mém nitru.

A nakolik vás jako člověka, který opustil Španělsko a vydal se do Asie, ovlivnil sv. František Xaverský?

Určitě mě ovlivnil, ale můj vztah k němu se postupně měnil. Když jsem byl mladý, byl pro mě František Xaverský hrdina, mým vzorem a snem bylo jeho nadšení, vnitřní oheň a ochota vydat se kamkoli.

Ale později jsem si uvědomil, že není univerzálním a lidovým svatým. Například v Indii se dopustil chyb. Lidé, kteří o nich vědí, mají sklon ho odmištat jako vzor misionáře, zvláště v Asii, možná zvláště v Japonsku, kde jsou lidé velmi citliví vůči dialogu a účtě ke svědomí každého člověka.

Začal jsem se na Františka Xaverského dívat kritickým okem. Ale pak mi, myslím, ukázal znovu svou velikost, když jsem viděl, kým se v Japonsku nakonec stal. V Indii byl ještě synem tehdejší teologické školy. Ale když přišel do Japonska, tak se díky lidem, s kterými se setkal, změnil. To považují za nesmírně důležité. Hovořil s mnoha lidmi a během těchto setkání si uvědomoval, že neměl úplně ve všem pravdu. Začal druhým více naslouchat, respektovat je a obdivovat. Jako misionář se změnil. Založil styl, který později převzal Matteo Ricci a jiní. Ale byl to už František Xaverský, kdo dovedl tuto změnu uskutečnit. Myslím, že tak prokázal své osobní kvality, které mě neustále inspiroují. A tak už neobdivuji jeho ohnivý zápal, ale spíše to, že dokázal změnit své představy a názory.

Jedním z rysů vaší povahy, o nichž jsme slyšeli, je, že jste šťastný, radostný, že se s vámi dá snadno vyjít a že vytváříte dojem klidné pohody. Vidíte sám sebe takto i vy, nebo byly ve vašem životě chvíle, kdy nebylo snadné být vyrovnaný?

Ano jistě byly obtížné chvíle. Osobní i insti-

Foto: Rostislav Král

JSEM ODBROJEN *patriarcha Athenagoras*

Je třeba vést tu nejtvrdší válku, kterou je válka proti sebe sama. Je třeba dojít až k odzbrojení se. Vedl jsem tuto válku několik let, byla strašná.

Ale jsem odzbrojen.

Nemám již z ničeho strach, neboť láska zahání strach.

Jsem odzbrojen z vůle mít pravdu, ospravedlňovat se tím, že diskvalifikuji druhé.

Již nejsem neustále ve střehu, závistivě připoutaný ke svým bohatstvím. Přijímám a dělím se.

Nezakládám si na svých myšlenkách, na svých plánech.

Jestliže jsou mi předkládány jiné lepší nebo spíše ne, ne lepší, ale dobré, přijímám je bez pocitu litosti.

Vzdal jsem se porovnávání se.

To, co je dobré, pravdivé, skutečné, je pro mě vždy lepší.

Proto tedy již nemám strach.

Když odložíme zbroj, jestliže se vzdáme sami sebe,

jestliže se otevřeme pro Boha - Člověka, který tvoří všechny věci nové, tehdy On smazává špatnou minulost a dává nový čas, ve kterém je vše možné.

Po tisíciletí nesnášenlivosti mezi katolickou a pravoslavnou církví byli patriarcha Athenagoras a papež Pavel VI. prvními představiteli svých církví, kteří se objali jako bratři.

tucionální. Ale celkem vzato, myslím, že mi velmi pomohlo vrátit se k těm třem biblickým bodům, o nichž byla řeč. Párkrát jsem prožíval krizi, protože jsem se cítil nepřijat nebo nepochopen. Pak jsem si uvědomil, že to jsou skvělé příležitosti k osvobození. V těch chvílích jsem si uvědomil, že cílem mého života není líbit se druhým. Nemusím se líbit nikomu. Pak budu svobodný.

Když něco jde dobře, tak je vše v pořádku a vše je snadné. Ale když něco nejde, přichází utrpení, nároky a potíže. Uvědomíte si, že to je příležitost být více svobodný. Tento prostor, kde se získává svoboda, je vždy pozehnáním. Cítíte, že nemáte co ztratit. Například když jsem se stal generálem, zavedli mě do pokoje sv. Ignáce a připomenuli mi třetí stupeň pokory atd. A to je skvělé, je to střed toho, čím jsme. To je pravá vyrovnanost. Kdo vám může vzít radost, když vaše radost nezávisí na úspěchu, na tom, co si o vás lidé myslí? Ale tuto svobodu získáte jen skrze obtíže. Nikdy není levná. Ale musím upřímně dodat, že jsem nikdy neměl nějaké mimořádné obtíže. A tak nemohu tvrdit, že jsem vykonal hrdinské skutky.

Ptali se Tom Rochford SJ, Pierre Bélanger SJ a Dani Villanueva SJ, přeložil Pavel Gábor SJ, Bulletin JEZUITÉ 2/2008

KE 40. VÝROČÍ SRPNA 1968

O srpnu 1968 jsme se ve škole neučili. Těm dotěrnějším bylo řečeno cosi o bratrské výpomoci. Proč nám ale „bratři“ vypomáhali proti vlastním lidem, to jsme pochopili až později. Jak se o této době učí dnes, toť otázka? V jednom TV dokumentu se ptali dnešních středoškoláků, co to je normalizace. Z těch, kteří na obrazovce vystupovali, to nevěděl nikdo, a korunu tomu nasadil mladík, který normalizaci situoval do období starého Egypta. (Možná si to spletl s kanalizací.) Přitom toto období bývá spojováno s plíživou morální devastací národa.

Jak tyto vypjaté dny prožívali, na to jsme se zeptali tří pánů. Osud zavál každého jinam, ale všem třem byl dán dar nadhledu.

Nadhledu historického: Stanislav Adamec z Letohradu-Orlice, amatérský historik, autor několika publikací z regionální historie, (1942),

nadhledu novinářského: Jaroslav Haidler z Ústí nad Labem, novinář, jehož kariéru překazila sovětská okupace (1933)

a nadhledu duchovního: Václav Vacek, katolický farář v Letohradě.

V jaké situaci jste se nacházeli?

Kolik vám bylo let?

Adamec: V létě 1968 jsem se ženil, bydli jsme u rodičů manželky a přestavovali chalupu na Orlici. Pracoval jsem jako technik v Ústavu pro zpracování chemických vláken v České Třebové a bylo mi 25 let.

Haidler: Pracoval jsem v redakci severočeského deníku PRŮBOJ. Bylo mi 35 let, byl jsem ženat a měl desetiletého syna.

Vacek: Pracoval jsem v továrně v Lanškrouně a bylo mně 22 let.

Jak jste prožívali 21.srpen 1968 vy i lidé kolem vás?

Adamec: Vývoj politické situace byl po celý rok 1968 tak dramatický a pohádkově nadějný, že nenechával chladným nikoho, koho jsem znal. Vše probíhalo pod taktovkou KSČ, ale byla to trochu jiná KSČ než dříve. Do čela se dostali lidé, kteří si uvědomili neschopnost dosavadní politiky. Tato garnitura si uvědomila zaostávání státu a chtěla ekonomiku, přístup k lidem a demokracii, v rámci komunistických představ, zásadněji změnit a celý národ jí tleskal. Odpor k tomuto vývoji byl spíše skrytý, v sekretariátech a při soukromých schůzkách některých funkcionářů, postižených tímto vývojem. Dny před 21.8.1968 byly plné nejistoty a nadějí. Vědělo se, že politický vývoj v ČSSR se Sovětskému Svazu ani ostatním státům socialistické soustavy nelíbí. Byly informace o vojenském cvičení armád Varšavské smlouvy v naší republice a nechuti vojsk stahovat se po cvičení domů, byly informace o nátlaku při schůzkách politických představitelů ČSSR a SSSR, o lživém informování o našem politickém vývoji v tisku těchto tzv. spřátelených zemí, ale málokdo nějak vážně uvažoval o možnosti přímého vojenského napadení. Spoléhalo se i na západní velmo-

ci, které nás padnout nenechají. Vystřízlivění přišlo v noci na 21.8. Já jsem se o tom dozvěděl ráno po 4.00 hod na nádraží ve vlaku, kterým nás několik dojíždělo do práce a na nádraží se již z rozhlasu vědělo, že je obsazována republika vojsky Varšavské smlouvy. Vzrušení a odpor k tomuto aktu byly ohromné. V zaměstnání se ten den prakticky neprovozovalo, všude se vyjadřovala podpora zatčeným členům vlády, poslouchal se rozhlas a televize a během dopoledne se všichni odebrali do svých domovů v očekávání dalšího vývoje. Při cestě domů jsem již zahlédl pod Lanšperkem auta s polskými vojáky. Hesly dne, vyvěšovanými v ulicích, byly podpora Dubčeka, Svobody a Černíka, podpora nastoupeného politického vývoje a žádost o odchod vojsk z republiky. V těchto dnech a několika dalších týdnech jsem snad neznamenal ani jeden hlas opačného názoru, ani u lidí, kteří se později k souhlasu s obsazením republiky velmi vehementně, a hlavně z prospěchu, hlásili.

Haidler: V noci mi volala žena, že k nim do nemocnice přivezli člověka, kterého u hranic přejel sovětský tank. Pustil jsem si rozhlas a vyslechl zprávu o začínající okupaci. Hned ráno jsem šel do redakce. Před budovou KSČ stál tank. Z věže vyhlížel voják, jemuž lidé nadávali a házeli po něm rajčaty. Z tanku vystoupil major a šel do budovy. Následoval jsem ho. V ústretu mu šel tehdejší vedoucí tajemník KV KSČ. Na majorovu otázku, aby mu vydal seznam kontrarevolucionářů, odpověděl, že žádný seznam neexistuje a že má všechno pod kontrolou. Vydali jsme zvláštní vydání, v němž jsme tehdy ještě redakce jako celek odsoudili okupaci. Po návratu Dubčeka z Moskvy nabralo všechno jiný rozměr. Na podzim pak začala normalizace

Vacek: Byl to šok. Už v autobusu cestou do továrny lidé říkali, že nás okupují sovětská vojska. Na dílně se snad ani neprovozovalo. Chodili jsme s chlápama koukat ven, jedno těžké nákladní auto lítalo za druhým s těžkou vojenskou technikou. Věděl jsem, že sovětský systém je zločinný, ale přesto jsem nečekal, že nás Sověti budou okupovat. Stále přece mluvili o přátelství a míru. Příležitost znovu ukázala, jaký komunismus skutečně je.

Věřili jste, že bude válka? Věřili jste, že nám někdo proti okupantům pomůže?

Adamec: O možnosti války snad nikdo neuvažoval, spíše se čekalo nějaké zázračné diplomatické řešení na půdě OSN. Tam byla podána řada protestů různých států, náš ministr zahraničí požádal o vyhlášení neutrality ČSSR, (což byl vzhledem k nutným garancím všech stran včetně SSSR nesmysl, avšak mnoho lidí věřilo, že je to řešení) a skutečně se čekalo, že USA by svoji vahou mohly v této situaci pomoci. Teprve později se zveřejnilo, že Sovětský Svaz před obsazením ČSSR požádal nejprve o souhlas USA, a ten dostal. USA měly také „máslo na hlavě“ (Vietnam), a tak velcí nepřátelé si nakonec v tomto směru rozuměli.

Haidler: Ve válku jsem nevěřil. Bylo mi jas-

né, že se žádná z velmocí nebude pro nás angažovat.

Vacek: Válku nečekal nikdo. Češi byli dávno sehnutí – a kdo by měl bojovat za nás?

Jak jste snášeli následná léta normalizace vy i lidé kolem vás?

Adamec: Léta tvrdé normalizace lze datovat někdy od dubna 1969 s nástupem Husákova vedení, včetně několika funkcionářů roku 1968, nesouhlasících s vývojem v roce 1968 a ochotných plnit příkazy Moskvy. Docházelo k politickým prověrkám a postupně výměně všech nepohodlných lidí na vedoucích funkcích. Doba již byla jiná než po roce 1948, takže zavírání lidí nebylo politicky tak snadné. Na druhé straně byl životní standard obyvatel již podstatně vyšší než v roce 1948 a jeho možné ohrožení bylo velmi používaným způsobem vypořádávání se s neposlušnými (zákaz funkce, povolání, výše platu, zákaz dětí studovat apod.). Nálada lidu postupně nový vývoj akceptovala, poněvadž žádné světlo na konci tunelu neexistovalo a pro západ jsme byli odepsáni. Zdálo se to být zařízené opravdu „na věčné časy“. Mě osobně nic zničujícího nepotkalo, děti byly malé a moje funkce nebyla na takové úrovni, aby byla zajímavá pro politické vydírání. Řekl bych, že v té době i tyto čistky proběhly

Foto: Jaroslav Brandejs

u mého zaměstnavatele, oproti jiným podnikům, bez větších osobních tragedií. Roky běžely, naděje na nějakou změnu neexistovala a nikdo ji ani nečekal. Mnoho lidí tak rezignovalo, spokojili se s autem Škoda MB a dovolenou v Bulharsku a závistivě pokukovali za západní hranice. To byl vrchol možného. Nedostatek osobní svobody, cenzura, ohromné ekonomické zaostávání část lidí sice trápilo, ale většinou si postupně zvykli, a tak se celkem veřejně nadávalo a vtipkovalo na účet režimu po hospodách, často i sami komunisté, bez nějakého vlivu na možné změny. Někjaké budování socialismu bylo každému ukradené a bylo jasné, že nic nezmění ani halasně vyhlašované nové formy práce a zdokonalené soustavy řízení ani perestrojky. Lid dával režimu formální podporu svojí účastí na několika manifestacích

ročně a na oplátku dostával sociální výhody a někdy zavěšené oči zákona (všechno je všech a nikoho nic).

Haidler: Já těžko. Novinařiny jsem musel nechat a nemohl jsem najít práci ani jako popelář. Z doručování dopisů jsem byl propuštěn z obavy, abych nerozšiřoval protistátní letáky. Tak mi to s litostí oznamoval pošt-mistr. Můj syn nebyl přijat ke studiu na gymnázium. Ačkoliv vyhrál celostátní olympiádu v ruském jazyku, musela škola odvolat jeho již dříve ohlášené prvenství

Vacek: Brzy po „srpnu“ se ukázalo, jak jsme se zmýlili v „představitelích“ státu Dubčekem a Svobodou počínaje. Prodlali sebe i nás. Pro lidi svobodymilovné byla normalizace těžká. Mnoho lidí muselo z kola ven. Cenzura a zákazy všeho možného šly až tak daleko, že každou jednotlivou písničku, hru na taneční zábavě, musel dopředu schvalovat cenzor.

Většina dějinných událostí se jeví postupem času v trochu jiné perspektivě. Dá se už teď, s odstupem 40 let říci, že nám srpen 1968 a následná normalizace něco přinesly?

Adamec: Srpen 1968 a normalizace přinesly pouze dalších 20 let ekonomického a duševního chátrání tohoto státu, které budou nejméně dalších 50 let zahlazovány. V tomto období emigrovalo z republiky množství velmi kvalitních lidí z oblasti vědy a techniky, filozofové, myslitelé, kteří se nehodlali smířit s atmosférou totalitních názorů a praktik. Pozitivní by snad mohlo být pouze poučení z té doby. Avšak s odstupem téměř 19 let od revoluce roku 1989 se nezdá, že by k nějakému poučení došlo. Před rokem 1989 jsme byli všichni chudí a nebylo co závidět. Logickým strukturováním společnosti na chudé a bohaté, které je výsledkem svobodné činnosti schopných, méně schopných a někdy i všeho schopných, opět vzniká známé podhoubí pro šíření již tolikrát zprofanované, ale stále žijící myšlenky o komunistické společnosti, vykořisťování, třídním boji a konečném ráji na zemi.

Haidler: To období bude patřit k nejhorším v dějinách. Mělo pro národ stejně destruktivní důsledky jako Bílá hora. Řekl bych, že mnohem horší, jelikož došlo k devastaci myšlení celé jedné generace.

Vacek: Definitivně jsme si uvědomili, že komunismus je nereformovatelný. Imperialismus Ruska bohužel trvá dodnes.

Myslíte si, že lidstvo je poučitelné?

Adamec: Spíše si myslím, že lidstvo je nepoučitelné. Nic se neopakuje úplně stejně, a tím více je to nebezpečné. Pouze ten, kdo si prožije svoji tragedii osobně, si začne svobody a života více vážit.

Haidler: Lidstvo je nepoučitelné. Svědčí o tom historie neustále se opakujících lidských „zhovadilostí“.

Vacek: Poučitelní jsme jen nepatrně. Mnoho lidí nekouká ani dopředu ani dozadu. Nedo-spělým stačí „chléb a hry“. Stěžují si na všechno okolo jen ne na sebe. /M

20. června 2008 rezoluce OSN prohlásila znásilnění za zločin válečné taktiky. Útočníci znásilňováním projevují pohrdání poraženým nepřítelem. Generální tajemník OSN Pan Ki-mun prohlásil, že v uplynulých letech dosáhlo násilí na ženách, páchané při válečných konfliktech, „nevýslovných rozměrů“. Číňané, Rusové, Indonésané a Vietnamci zpochybňovali, zda je to „téma, kterým by se měla rada vůbec zabírat“.

Nakonec však byla jednomyslně schválena.

Dokument OSN definuje znásilňování jako „válečnou taktiku, která má za cíl ponižít, ovládnout, šířit strach a rozeštvát civilní příslušníky komunit nebo celých etnik“.

Otázkou zůstává, jaký bude mít rezoluce dopad. Nejhorší situace je v jižním Súdánu a Libérii – tam léta nevládne žádná autorita, která by stíhala viníky.

HISTORICKÁ REZOLUCE

Slavenka Drakulićová (1949 v Rijece) je spisovatelka a novinářka. V Záhřebu vystudovala sociologii a komparatistiku, stala se novinářkou a od roku 1976 publikuje články jak doma v Chorvatsku, tak v zahraničí. Česky vyšly její knihy esejů *Jak jsme přežili komunismus a Ani mouše by neublížili s podtitulem Váleční zločinci před haagským tribunálem. V současnosti pracuje na knize o transplantacích. Žije ve Stockholmu a v Záhřebu.*

Už si přesně nepamatuji jméno první, se kterou jsem se setkala. Bylo to na podzim v roce 1992, v malém městečku nedaleko Záhřebu. Byla to muslimka z Kozarace v Bosně. Potom, co strávila několik měsíců v inter-náčním táboře, přišla se skupinou utečenců do Záhřebu. Dejme jí třeba jméno Selma.

Selma byla třicátnice, s krátkými hnědými vlasy a modrými očima. Tíše, téměř šeptem mi vyprávěla svůj příběh. Byla právě doma, spolu se svými dvěma dětmi a svojí matkou, když k nim do dvora přišla srbská polovojenská skupina. Řekli, že hledají zbraně. Ale v jejím domě žádné zbraně nebyly – ani zlato, o které jim ve skutečnosti šlo. Jeden z mužů jí zuřivě smýkl a hodil ji do ložnice. „Potom to, potom to se mnou dělali,“ řekla Selma a dívala se na ruce. „Ještě dlouho poté jsem se nedokázala podívat dětem do očí... Umývala jsem se a umývala a umývala, ale ten pach zůstával. Představ si, dělali to se mnou na mě manželské posteli...“ říkala. V jejím hlase ležela stopa po zoufalství. Neplakala, už ne. Ale styděla se a stud ji neopouštěl, musela se s ním naučit žít a musel se to naučit i její manžel. A společnost? Přibližně třiceti tisícům obětí sexuálního násilí v Bosně ve skutečnosti nikdy nepřiznali status válečných obětí.

Když jsem pracovala na knize Nikdo tam nebyl. Válečné zločiny z Balkánu před soudem o válečných zločinech před Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, narazila jsem na „případ Foca“. Je to případ tří Srbů, kteří zadržovali muslimské dívky, mučili je, udělali si z nich sexuální otrokyně a znásilňovali je. Ale ti mužové vlastně nerozuměli, z čeho jsou obžalováni. Jeden z nich se bránil slovy: „Ale vždyť jsem je mohl také zabít!“ Z jeho hlediska jim dokonce zachraňoval život. Znásilnění?

Co už je to za zločin ve srovnání s vraždou. Byl to významný případ, protože Florence Mumbaová, soudkyně ze Zambie, obžalované 22. února 2002 odsoudila. Byli to první muži v dějinách evropského práva, kteří byli v případě mučení, otrokářství a přečinů proti lidské důstojnosti, v tomto případě těchto tří muslimek, odsouzeni za „zločiny proti lidskosti“. Rozsudek uznal, že sexuální násilí je zbraní etnických čistek. Nejenom že ponižuje ženy a mučí je studem, ale ponižuje také jejich muže, protože je nedokázali ochránit. Ženy bývaly často znásilňované před nimi. Sexuální násilí ničí celou společnost, protože stigma zůstává, nelze na něj zapomenout.

Na pojednávání „případu Foca“ byla jako svědkyně předvolána také matka dvanáctileté dívky, kterou věznil Radomir Kovač. Kovač, asi čtyřicetiletý muž, ji znásilnil a potom prodal za 100 eur jednomu černohorskému vojákovvi. Dívku už potom nikdy neviděli. Matka přijela předstoupit před pachatele a vypovídat proti němu. Jenže když ji oslovili, z úst se jí nevydrala žádná slova, jen zvuk, který zněl jako nesnesitelné vytí smrtelně zraněného psa.

Rozhodnutí Bezpečnostní rady OSN odsoudit znásilňování jako vojenskou taktiku jí dceru nevrátí, to nedokáže žádná rezoluce. Ale je to historická rezoluce, protože sexuální násilí je konečně prohlášeno za zbraň ve válce, a je tedy možno ho příslušným způsobem trestat. Žádný muž se už neobhájí tím, že ženu „jen“ znásilnil a že ji mohl také zabít – neboť znásilnění je druh pomalé smrti.

Respekt 27/2008

AKTUALITY

Na **KONCERT** vás zvou: Ř.k. farnost Letohrad a Piccolo coro & Piccola orchestr (z Prahy) sobota 19.7. ve 20 hod. - kostel na Orlici

A. Vivaldi – Magnificat
G. Verdi – Ave Maria
Martinů – Čtyři písně o Marii
Britten – Simple symphony
a skladby dalších autorů.

700 LET: Komedie

„Jeden a jedna jsou tři“

26.7. ve 21 h. – orlova na Orlici

18. ročník Akademických týdnů

v Novém Městě nad Met. od 26.července do 8.srpna. Lze se přihlásit na celý pobyt, nebo zajet na určité přednášky. Program je vyvěšen v našich kostelích.

Život Boží krtem přijala

- 8.6. Barbora Bogdányová
Miloslav Brokeš
- 15.6. Viola Peteráčková
Anna Poláčková
Daniel Novotný
Jan Kraus
- 20.6. Barbora Hoffmannová

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

- 28.6. Petr Krčmář
a Jitka Řeháková

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

- 10.6. Anežku Valentovou 85 let
- 13.6. Františka Křivohlávka 65 let
- 4.7. Miroslava Škopka 58 let

PODĚKOVÁNÍ

Sbírka pro potřeby diecéze 1. června vynesla 9. 836 Kč. Ve sbírce na lavice do orlického kostela 15. června se sešlo 30.481 Kč. Děkujeme. Příští sbírka na lavice bude v neděli 20.7.

Skauti letohradského střediska táboří na pěti místech. Prvních čtrnáct dní v červenci se na tábor vypravila vlčata a světlušky do Valtečic, skauti a skautky do Výprachtic, další světlušky se skauty a skautkami na Vrchní Orlici a skauti z Mistrovic do Písečné. Skauti z Verměřovic jedou ve druhé polovině července do Nekoře. Celkem se na tábory vypravilo přes 150 dětí a na starost je má asi 30 vedoucích a jejich pomocníků. Skauti táboří „na zelené louce“, kde si sami budují veškeré zázemí. Některé oddíly používají indiánské stany tee-pee, jiné takzvané „zubříky“ a některé jsou věrně klasickým stanům s podsadou. O plně žaludky se také sami starají, střídají se ve vaření a dělání dříví do kuchyně. V příštím čísle Okénka se můžete těšit na konkrétní zážitky z jednotlivých táborů. V zářijovém Okénku uveřejníme jejich vyprávění.
Jana Faltejsková

JEDNÁNÍ FARNÍ RADY 18. ČERVNA

Mládež: Pan farář poděkoval Janu Majvaldovi za práci s mládeží a péči o ministranty. J. Majvald seznámil FR s náplní setkávání v Centru Pod střechou a s podrobnostmi sbírky Mozaika 2008, která má umožnit mládeži jejich setkání na Velehradě a několika zástupců z ČR na setkání mladých v Sydney. Na Velehradě je pro mladé připraveno mnoho zajímavých akcí, oni sami se zapojují do prospěšných prací ve městě, kde se setkání koná. Výtěžek benefičního koncertu z Velehradu půjde na charitativní účely pro Ukrajinu. Kdo chce přispět na tuto sbírku, je možné v kostelech si koupit dílek mozaiky v hodnotě 50,- Kč.

Již několikrát jsme tuto sbírku ohlašovali, v Katolickém týdeníku o ní bylo rovněž psáno. Je třeba, aby někdo z mladých byl ochotný mozaiku nabízet a vzal si ji na starost.

Ohlášky: Kdokoliv potřebuje něco ohlásit po bohoslužbách, ať vás pošle na faru text (některá oznámení lze uvést na pořadu bohoslužeb). V každém případě necht' přijde před bohoslužbou do sakristie a dohodne se na způsobu ohlášení – nejlépe, aby si sám ohlásil, co potřebuje.

Ministranti: hledáme odrostlého ministranta, který by byl ochoten se jednou měsíčně věnovat ministrantům.

Poprosíme paní Faltysovou o ušití nových ministrantských oblečení.

Senioři: Panu Vladimíru Tomkovi děkujeme za jeho péči o seniory. Pravidelně se spolu scházejí. 23. srpna jedou na pouť do Filipova.

Orlický kostel: Pan Vladimír Tomek dojedná úpravu prostoru před severním vchodem. Buď ze zbylého pískovce nebo z nové dlažby.

26.6. přijedou do kostela pracovníci Památkového ústavu v Pardubicích.

Ozvučení v kostele doladí firma, která ozvučení prováděla.

Mistrovice: Před kostelem byla zahájena stavba rodinného domku (bez stavebního povolení), který bude clonit pohledu na kostel ze silnice od Orlice. Pan farář byl pozván na jednání stavebního úřadu o této situaci. FR souhlasí s dopisem, který byl poslán mistrovickému zastupitelstvu.

Svatováclavská slavnost: V neděli 28. září připravíme jako každoročně program pro širokou veřejnost.

Kunčická pouť: Kunčičtí hasiči ohlásili, že pouť jako každoročně připraví.

Přednáška: 4. října k nám přijede Dr. Marek Orko Vácha. Před vysvěcením na kněze vystudoval molekulární biologii, genetiku a teologii. Účastnil se výprav do Antarktidy, pobýval v trapistickém klášteře, učil nejen na biskupském gymnáziu. Těšíme se na jeho přednášku.

Divadlo: 11.10. v 19. h. bude v orlickém kostele představení brněnského divadla **Ester**. Příští farní rada se sejde 3. září

zapsala: Jana Skalická

Na mistrovickou poutní slavnost v neděli 29. června přijelo osm tanečních souborů České besedy. K 145. výročí vzniku České besedy tancovaly soubory Pardubického kraje - z Kamence, Lukavice, Třebovic, Kostěnic, Bystrého, Poličky, Jablonného nad Orlicí a Mistrovic. Vše začalo poutní bohoslužbou v kostele sv. Jana a Pavla. Po společném slavnostním obědě prošel slavnostní průvod Mistrovicemi a na stadionu následoval hlavní program. Nejprve nás potěšily svým vystoupením děti z Mateřské školy v krojích a svým tancem navodily dobrou náladu. Českou besedu, v doprovodu živé hudby Mistrovanky, tančilo 20 kolon t.j. 160 tanečníků. Ti sklídili velký potlesk a uznání od asi pětiset diváků. V 16 hodin Českou besedu tanečníci opakovali ještě jednou pro později příchozí diváky.

Děkuji Vám, pane faráři, za vedení bohoslužby. Potěšilo nás, že jste přijal naše pozvání k slavnostnímu obědu. Lidé ocenili jak Vaši promluvu o krásném významu tance (i liturgického tance) tak i Vaši řeč před slavnostním obědem.

Na naše setkání přijel hejtman Pardubického kraje ing. Ivo Toman, starostové okolních obcí a jednotliví sponzoři. Akce se podařila, včetně výborného oběda a počasí, a nastartovala novou tradici setkávání tanečních souborů Pardubického kraje.

Karel Halbrštát, starosta Mistrovic

„ROZHOVORY Z OKÉNKA 2“

jsou knižním pokračováním předešlých rozhovorů s Ivou Markovou z našeho časopisu. Zkušenosti svých blízkých rádi nosíme v srdci, hřeji nás, ovlivňují nás a povzbuzují. Děkujeme Vám, kteří v „Rozhovorech“ vyprávíte, i Ivě Markové.

Jsem rád, když mi i cizí lidé říkají, jak se na tyto rozhovory těší („Okénko“ posíláme na více jak 200 adres mimo naši farnost).

Pro nás místní mají Vaše vyprávění pochopitelně ještě větší cenu. Potěšili jste nás, jsme si hned bližší; nejen v kostele už i při pozdravení. Ta knížечka zase o něco více přispěje k uchování naší kultury.

Knížечku vydalo nakladatelství Grantis Ústí n. Orl. Je možno ji zakoupit za 110 Kč v našich kostelích, v lékárně U Kosmy a Damiána u nádraží nebo na adrese: Iva Marková, Kunčice 283, Letohrad, nebo ivamarkova@tiscali.cz

Slavnost výročí posvěcení kostela v r. 2008:

Mistrovice a Červená	5. října
Lukavice	12. října
Letohrad a Kunčice	19. října
Orlice a Šedivec	26. října

Hledáš-li jenom štěstí,
pravděpodobně ho nikdy nenajdeš.
Zkus tvořit a milovat bez ohledu na své štěstí a pravděpodobně budeš stále šťasten.
M. Scott Peck

DOPISY ČTENÁŘŮ

PODĚKOVÁNÍ

Za všechny rodiče, jejichž děti šly v červnu poprvé ke stolu Páně, chci poděkovat panu faráři Václavu Vackovi a Janě Skalické za to, jak se dětem věnovali v jejich přípravě. Oba nabídli dětem, co mohli, a teď už záleží na nich...

Zvláště chci poděkovat Janě Skalické, která učí děti náboženství, protože děti to baví a mají Janu rády (dokonce i ty pubertální). Na konci školního roku dostanou děti moc hezké „vysvědčení“, ve kterém je pěknými slovy hodnocena jejich spolupráce v hodinách, a které často vyvažuje vysvědčení školní. Mám z těch vysvědčení pokřídlo velkou radost a chci je mít často na očích. Po vzoru tety Marty, na jejímž suchém záchodě vždy mé oko spočine na červených růžích, vystřížených před 30 lety z krabice od bomboniéry, dělám to také tak, a na vnitřní dveře WC si lepím různé pěkné věci. Mám tam: výkresy dětí, „Marnotratného syna“ a „Žebřáky“ od Rembrandta, Medvídku Flóru od Daisy Mrázkové, Madonu z Louvru, která nemá v očích unylý výraz, ale obavy, zda zvládne svůj úděl (ani nevím, kdo ji maloval, protože sotva jsem ji vyfotila, vyvedl mě hlídač z výstavní místnosti), nápisy synka z první třídy: „Můj táta je šikovnej“, přání k Vánocům: „Pirotechnyka: praskací provaski, vosyčka – 1 balyk“ a jeho obrázek kamaráda s nápisem „Ben tahá z kapsy langoše“, pohledy z tábora a 6ks vysvědčení z náboženství. Je to pěkné podívání...

Tak ti, Jano, děkujeme za to, jak učíš naše děti a přejeme hodně síly a trpělivosti do dalšího školního roku. /M

MÁ KNÍŽKA ŽÁKOVSKÁ

Slohový útvar líčení, čili subjektivní popis, nepatří mezi nejoblíbenější, ne každý oplývá fantazií a bohatostí jazyka, a proto vedle témat líčení denní doby či ročních období jsem nabídla i téma Má knížka žákovská. Přečetla jsem si krásné práce vykreslující západ slunce či probouzející se ráno, nicméně to poslední téma si získalo i žáky, kteří v češtině jinak neexcelují.

Nabízím vám práce poznamenané rozvinutou pubertou, práce mých osmáků:

Žákovská knížko, jsi má knížka nejméně oblíbená, tedy ne že bych nějakou zvlášť oblíbenou měl, nečtu....Ale na rozdíl od jiných tě nosím pět dní v týdnu u sebe. Sice nerad, ale musím. Dokážeš mi udělat doma ze života peklo, ovšem někdy nadělíš i pohodu a klid. /Tomáš/

...umíš mě rozveselit i roztesknit, když kvůli tobě dostanu zákaz na počítač. Když se podívám na tvé hustě červeně popsané stránky,

CO ŘÍKÁM BOHU?

Ježíšovi učedníci chtěli, aby je naučil mluvit k Bohu. Ježíš začal oslovením: „Tatínku náš“. Připomíná, že nebeský Otec ví, co potřebujeme. Nebudeme vyslyšeni pro množství slov. Co je pro nás a pro Boha důležité říct? Při slavení Večeře Páně vyslovujeme Ježíšovu modlitbu podle zachovaného biblického textu. V osobní modlitbě nemusím pouze recitovat vzácný text. Mohu se učit mluvit k Bohu podle Ježíšova vzoru, dnes například takto:

Otče náš,

Děkuji, že jsem tvůj syn. Děkujeme, že jsme Ježíšovi přátelé.

jenž jsi na nebesích

jsi nad námi, ale nejsi vzdálený. Děkujeme, že existujeme tím, že nás chceš. Děkujeme, že nám dáváš dech.

oslav své jméno.

Přicházej s mocí. Ať každý vidí tvou slávu. Největší slávou je vzkříšení Krista.

Přijď tvé království.

Děkujeme, že Ježíš vítězí nad zlem. Je naším králem.

Prosím za spolupracovníky. Prosím za sousedy. Ať tě poznají.

Ať se děje tvá vůle v nebi i na zemi.

Kolikrát jsem říkal špatné prosby a byl nakořenec rád, že jsi je nesplnil.

Dáváš lepší než si umím představit. Ať je podle tebe.

Teď nevím, jak jednat se spolupracovníky v zaměstnání? Prosím ukaž mi jak.

Prosím za univerzitu, vysvoboď ji z moci komunistů a strachu.

Prosím za obrácení člověka, který na mne podal žalobu.

hned bych byl raději ve svém počítačovém virtuálním světě. /Roman/

...ty na první pohled neškodně vypadající, dokážeš rodičům pěkně zamotat hlavu... někdy i mně z tvého obsahu vstávají vlasy hrůzou na hlavě, najdou se však v tobě i světlé výjimky. Mám tě i přes nemalé problémy docela ráda a jsi přece jen v té škole nutná. /Jana/

...ty jsi mou pravou rukou všech problémů. Kdykoli slyším volat tvé jméno, je mi na nic. Kazíš mi dny i noci. Přesto mě ale občas dokážeš i rozveselit.

Ráno natěšeně vcházíš pravou nohou do mé tašky, ale moc si to neužiješ, jelikož tě taky často zapomínám.

Když se skláním nad tvé červeně popsané stránky, jsem ve varu. Četba v tobě je pro rodiče zajímavá v obou směrech. Jedním jim zkazíš náladu, druhým pomůžeš zklidnit naše vztahy.

Rozhodně jsi však nejdepresivnější knížka na světě. Přesto doufám, že mě doprovodíš až do konce mé školní docházky. /Petr/

Děkuji ti za pomoc u soudu. Za naději a odvahu. Spoléhám na tebe.

Dej nám dnes chléb.

Děkujeme, že se o nás staráš.

Děkuji za dobrou ženu. Děkujeme, že čekáme miminko.

Prosíme o dobré manželství naše i našich přátel.

Děkuji za zdraví, jídlo, práci, bydlení.

Děkujeme, za čtení z Písma, za slavení Večeře Páně.

Děkuji, že se máme o co rozdělit. Děkujeme za dnešní radosti.

Odpusť nám naše viny,

Odpusť, že jsem se zlobil na ženu. Odpusť, že jsem se urazil a zklamal přítele.

Odpusť, že jsem se včera přejedl.

odpustili jsme našim viníkům.

Děkuji, že nás učíš odpouštění. Děkuji, že nás rodiče učili přijít s prosbou o odpuštění.

Ať umím příště odpustit za kratší čas než posledně.

Nedej nám upadnout v pokušeních.

Ať nepomarním den, ať neotročím práci, ať neztrácím čas u počítače.

Ať si zas na chvíli nenechám nalhat, že to se mnou myslí moje dobrá žena špatně.

Ať dnes nepomlouvám a nezavrhuji kamaráda.

Zbav nás od Zlého.

Vzdal od nás jeho lži. Ať nespoutává lidi, se kterými se dnes setkáme.

Ty, kterým Zlý vládne, prosím od nás vzdal.

Většinou si ráno přečteme příběh z Písma o lidech, kteří žili s Bohem. Zajímá nás, co jim Bůh říkal. Rozhlížím se, čím promlouvá dnes ke mě. Můžu se ptát, děkovat a prosit.

Ladislav Hanuš, Brno

Řekne-li se žákovská knížka, vybaví se mi dobro i zlo. /.../Na špatné známky se odpovídá těžce, občas díky nim lítám ze strany na stranu, leckdy ke stropu i k zemi. Dobré známky jsou jako slunce, či ženské rty a za tu snahu a mučení doma jistě stojí. Nemít poznámku, to je jak rybník bez ryb, ty prostě k tobě patří, i když nepotěší mé blízké. Potěší pochvaly, ale jeden si je musí vybojovat. /Janek/

Milá žákovská knížko, vždy když tě odevzdávám učiteli, cítím se v rozpacích, asi jako Rom na neonacistické akci. Ještě horší je pak předání rodičům. To se pak i milá bezdrátová myš schová kamsi do neznáma.

Nemám tě rád, jelikož jsi takový politik mezi sešity. Pokazíš, co můžeš, ale zabít tě nemohu.

Jen počkej na konec roku, to se pak úřední listina nelistina, staneš podpalem pro každodenní zátop. /Marek/

Záměrně jsem nechala v původním znění i s drsnějšími přirovnáními.

Výbrala Lenka Venclová

TO JE JAKO JÍŠKA

rozhovor s Jiřinou Prekopovou

Přestože jsem velkým zastáncem psaného slova a mám literární formu ráda, tentokrát, kdyby to bylo v mé moci, bych ráda přidala k tištěnému časopisu i CD s videonahrávkou rozhovoru s psychologkou Jiřinou Prekopovou. Domnívám se, že do slov nelze převést celý její projev, v němž slova jsou podepřená emocionálností, kterou bohatě vnímáte ve tváři i v hlase, a teprve to všechno dohromady je celé sdělení, které tato vitální paní, již v důchodovém věku, předává. Přestože vám tímto nabízíme jen část toho, čím setkání se známou psychologkou je, doufám, že i tak bude pro vás rozhovor zajímavý a pomůže všem rodičům a vychovatelům v hledání toho, co je pro děti důležité.

Co by o vás měli vědět naši čtenáři? Jak byste se jim představila?

Nejsou vůbec důležité nějaké tituly ani není významné, co jsem všechno vystudovala, protože z toho, co jsem se naučila ve škole, v podstatě nic nemůžu použít. (smích) Významné je, že jsem neměla jednoduchý život, ale já opravdu čím dál tím víc obdivuji řízení Boží, které mě vede, chrání, organizuje kontakty, a také jak mi vychází vstříc. Toto je to, co mě bere, fakt žasnu. Co by o mně měli lidi vědět? Necht' se se mnou účastní toho, že jsou takové zázraky! Poslouchejte, můj život se změnil od té doby, co jsem přestala usilovat o „něco“. To se mi ostatně zpravidla nepovedlo nebo to byl nějaký průser. A pak jsem si ve čtyřiceti, pětáctičeti, padesáti řekla: „Ne má vůle, ale Tvá vůle se staň.“ A teď to všechno běží jak na drátku a všechno to vede k tomu, aby si lidé obnovili lásku. To je ohromné. Takže pokud lidé chtějí něco vědět, tak ať se účastní se mnou toho díla lásky.

Vy jste mi dobře přihrála na další otázku. S vámi je spojován termín „bezpodmínečná láska“. Kde jste ji čerpala vy sama?

Zrovna sedím v Olomouci, kde jsem se narodila. Přestože moje maminka byla jinak moc hodná a obětavá, musím říct, že jsem se necítila svou maminkou bezpodmínečně milovaná. Ale málokdo byl bezpodmínečně milovaný svými rodiči. Já jsem hledala lásku u mužů. A já je tak týrala, aby se mi dostal ten důkaz! Že mě miluje i přesto, že jsem cholerická nebo zlá. To nebylo kvůli tomu, že bych se tou bolestí kochala, ale když jsem viděla, že mě přesto miluje, pořád jsem se ptala „fakt mě máš rád, když jsem...“ Kolikrát jsem je zneužívala, abych ten malý důkaz dostala, a pak ho nechala plavat. To snad tam ani nepište, to je něco hrozného.

A kde jste se bezpodmínečně lásce naučila?

To je otázka... Já sama vlastně nevím. Byla to prostě touha, že to tak má být a že vlastně jenom po tom člověk touží. Protože podmíněná láska, to je na prd. Na tu se nemůžeš spolehnout. Pořád musíš být takový, jakého

tě chce ten druhý, a nemůžeš být sám sebou. Že to má být bezpodmínečné, to je jasné. Bezpodmínečná láska, to pro mě byl Kristus. Byla jsem částečně vychovávána knězem, to byl bratr mé maminky, s kterým jsme bydleli. Obstarával nám, dětem, knížky ke čtení. Byly to knížky velmi zbožné, hlavně Naše světla – životopisy svatých malých mučedníků, kteří umřeli na něco hrozného a trápili se, ale oni prostě bezpodmínečně milovali Ježíše. Nebo Maria, matka Ježíšova! Doprovázela ho věrně na jeho cestě s křížem a jako poslední spolu se sv. Janem stála pod křížem až do jeho posledního dechu. A to byl pro mě ideál. Nebo v pohádkách se také objevuje bezpodmínečná láska – od toho, který zachraňuje. Například sestřička v Sedmi havranech i za cenu smrti, popravdy mlčí a dělá košílky pro bratříčky. Takovými příklady jsem byla syčená, a že něco takového může být i v opravdovém životě, to byla ta touha.

Existuje nějaká psychologická rada rodičům, jak by jejich děti měly trávit volný čas?

Důležité je, aby děti byly aktivní a kreativní. Stačí, aby před televizí a počítačovými hrami seděly co možno nejméně. Dokonce si myslím, že by stačilo podívat se na fotbal, film o zvířátkách, na pěkný koncert nebo na Urbi et orbi, na to je televize dobrá.

A co dělat, když děti tráví před televizí či počítačem hodně času?

Víte, děti tím v podstatě hloupnou, protože mozek se vyvíjí aktivní činností, a ne pasivní. Když dítě následuje učitele, kterého miluje, když je nadšen svým vychovatelem – a to může být i maminka, dědeček, učitelka ve školce nebo i profesor na univerzitě – když je člověk miluje nebo obdivuje, tak ta emoční kvalita je nejlepší půdou pro to, aby se tam všechny věcné informace zakotvily. Ty informace s emocionálností, to je jako jíška. Na másle mouka. Bez másla to nechutná, že? Máslo to taky pojí a tady to pojí emoce. To je půda pro další zvědavost a další kreativitu, zůstane to v paměti. Kdežto když se člověk učí něco, co nemá rád, a nemá rád ani

toho učitele, tak se to rychle naučí, odhrká – a zapomene.

A když dítě nemůže dostat od počítače. Co dělat v těchto případech?

Jde taky o to, co dělají rodiče. Sami by neměli sedět před televizí a hrkat dálkovým ovládním, sami by se měli nadchnout pro to, co dítě dělá. Já mám zrovna takový příklad. Moje praneteř Daniela je a byla vychovávána rodiči k tomu, aby pořad něco zajímavého dělala. Ona si televizi skoro vůbec nezapne. Dnes je jí sedmadvacet, pořád jezdí po světě, překládá ze všech možných řečí, i aktivně je ovládá, pracuje jako žurnalistka pro rozhlas, dělá muziku a hraje divadlo. Ona nikdy nemá dlouhou chvíli. A druhá holka, to je to samé. Vystudovala architekturu, hraje v dechovce na klarinet, flétnu, zpívá gospel a miluje hoča, který ten gospel diriguje, a taky si nezapínají televizi. Čili ono to jde i v tomto světě, který je plný masové mediace. Ale jejich matka totéž, i otec, ale hlavně matka, ta byla sama tak vedená. Když máš sama radost z vlastního díla, tak z toho máš větší radost než z televizního filmu. To mi může potvrdit, že jsem dobrá, že jsem to dokázala, že jsem například neudělala žádnou chybu při koncertě.

Když má rodič možnost zvolit, jestli trávit s dítětem čas při společných hrách, při práci kolem domu nebo v domácnosti, co myslíte, že je lepší?

Všechno. Vždy vše, co je jednostranné, je špatné, čili to chce to i ono. Ale nejen si s dětmi hrát. Já jsem za to, aby si děti hrály i samy mezi sebou. Člověče nezlob se nebo žolíka si můžou dospělí s dětmi zahrát, ale dospělí nemají fantazii, kterou mají děti. Dospělý u toho působí tak dětsky, že už není věrohodný, čili ony děti se potřebují taky mezi sebou vyřádit.

Lidé současnosti si stěžují na nedostatek času. U nás se objevily knížky, v nichž psychologové tvrdí, že 20 minut intenzivní pozornosti od rodičů zasytí potřebu dítěte. Jaký je váš názor?

Přijde na to. Když se podívám do minulosti nebo do zemí, kde ještě není moc techniky, například Afrika nebo Latinská Amerika, tam možná spolu 20 minut v celku nemluví, ale jsou spolu jinak, na poli jsou spolu, vaří spolu nebo se koupou jeden za druhým v jedné vaně, čili tam se taky utrousí nějaké to slovo s tím nebo oním a nebo se všema. Čili když má dítě větší rodinu a mluví se všema, tak se mu ani těch 20 minut nemusí věnovat sama maminka. Takže přijde na to, co se odehrává v tom dalším čase nebo při jaké další příležitosti se těch 20 minut mluví. Jedna smutná statistika ukázala, že v Německu řečovou komunikací stráví průměrná rodina tak 15 minut. A v tom jsou započítána i taková slova jako drž hubu, zavři dveře, nechej toho, zvedni to... Takže přijde na to, o čem je v těch 20 minutách řeč.

Setkala jsem se s maminkou, která tvrdila, že nemá čas na své dítě, že má spoustu práce doma a že bude pro to dítě lepší,

když ho dá do jeslí nebo do školky, kde si na něj ten čas udělají.

Řeknu tolik, že to, co se naučí dítě v prvních třech letech života, to zůstává po celý život. Z toho se tvoří mozkové vazby, ty „memy“ v mozku. Dítě ještě nemá své já, ještě ani není skupinové dítě, ještě neví, že jsme my, my děti z mateřské školky nebo my prvňáci. Prostě ještě nemá vlastní identitu. Vlastní identitu získává i rozporem mezi láskou a hněvem, myslím tím v období vzdoru v druhém, třetím roce života. Získává ji tím, že má individuální ochranu, individuální doprovod. Dítěti nestačí dívat se na to, co ostatní dělají, chce také něco samo objevit, a když se mu něco podaří, tak kouká, co na to máma řekne. Stačí třeba slyšet „no, pěkné“.

Dítě potřebuje reakci, odezvu a potvrzení, nebo i výtka. Individuální přístup potřebuje i v období vzdoru, a ten v jeslích nemá. Musím přiznat, že jsem bohužel změnila i názor, jak se říká německy, že „jím malé žemličky“, znamená to, že jsem se uskromnila. Byla jsem zásadně proti jeslím a opakuji slova pana profesora Matějčka „kdyby záleželo na dítěti, tak si rozhodně vymyslí mateřskou školku, ale nevymyslelo by si jesle“. Ale když někdy vidím děti, jak jsou s matkami, které jsou nervózní a křičí a mlátí dveřmi nebo dítě zmlátí a neudělají si na něj čas... Ta maminka je asi přetažená a taky asi nebyla odmalinka zvyklá něco trpělivě dělat a něco vydržet. Ani jim to nemám za zlé, těm matkám, ale ty děti to mají zlé. Čili já jsem opravdu pro to, aby z těch dvou zel, jesle nebo ukřičená matka, se radši upřednostnilo to první. Ona ta matka je zpravidla opuštěná nebo samozhivitelka a jdou si s tím dítětem zároveň na nervy, tak raději jesle, jako nouzové zařízení, ale ne jako ideál!

Co přináší společné trávení volného času rodičům a dětem? Proč je důležité, aby ho trávili spolu?

Tak za prvé rodiče dávají dětem hodnotovou orientaci, jsou jim vzorem. To je řekněme ta rodičovská role. Kromě ochrany je toto to hlavní. I ta ochrana poskytuje určitou orientaci, třeba když se dítěti řekne, že nemůže chodit na červenou. Ale oni si navzájem i pomáhají, když se jde na výlet nebo se hledají hříbky, tak jeden ty hříbky nese, střídají se, když je to těžké, nebo se děti nosí, když už nemůžou, nebo někdo běží k zastávce, aby se šoferovi řeklo, ať počká. Takže to, co se tam odehrává ve vzájemné spolupráci a pomoci, tak to je úžasné. Ale dítě nesmí být jenom v rodině, musí mít i svoje vlastní kluby a vlastní společnost.

Jaký poměr by měl být mezi časem tráveným v rodině a mimo rodinu? Protože dnes se rodiče toho snaží dětem hodně naplánovat.

Ono se to dneska hodně přehání. V Německu pozorují dvě skupiny rodičů a ty nůžky se mezi těmi dvěma skupinami pořád hodně rozšiřují. Jeden typ rodičů své děti pořád přetěžuje, takže dítě nemůže být samo sebou, musí tam do juda a támhle do angličtiny, do

plavání a do japonštiny. Čili to dítě vůbec nemůže být dítětem.

To rodiče dělají často, aby se dítě nenu-dilo nebo nedělalo lumpačiny.

No tak to by nebylo až tak špatný, ale ony ty lumpárny dělají taky. (smích) Ne, ale tyhle rodiny, které znám, chtějí, aby dítě mělo maturitu, univerzitu a rozhodně doktorský titul. Dnes ještě raději v informatice, protože to je ještě lepší než na medicíně, čili ony jsou děti takto hnané do soutěživosti, ale ve smyslu hlavně získat peníze a jednou zaměstnání, které hodně vynáší. A to je hrozně špatná motivace pro vývoj charakteru. Aby se to děti naučily, tak už od dvou let mají angličtinu, dokonce se jim hrají anglické písničky už v lůně maminky. To je přehnané. A ta druhá skupina je úplně jiná, tam jsou děti zanedbané. To jsou ty, s kterými se mluví tak čtvrt hodiny denně. Čili existují tyto dvě skupiny, které jsou extrémně vyhocené a stále rostou. Takže normální lidi jsou, zdá se mi, čím dál tím víc v menšině. Jednostrannost je vždy zlá.

Uvedme jako příklad desetileté dítě. Mělo by hrát na nějaký hudební nástroj, dělat nějaký sport nebo balet a mělo by mít skupinu, řekněme skauty, ve které se učí být v kolektivu, být s dětmi. Čili toto by mělo být a řekla bych, že je to minimum, ale že toho ani víc být nemusí.

Když dítě začne hrát na nějaký nástroj, bavi ho to, ale po nějaké době toho chce nechat?

Dítě to musí alespoň rok vydržet a pak se může třeba rozhodnout pro jiný nástroj.

Má křesťanská rodina výchovu lehčí nebo těžší? Chce víru předat dětem, takže se ty nároky jakoby zvětšují.

Já jsem přesvědčená o tom, že křesťanská výchova je lepší než ateistická, a protože jsem křesťanskou výchovu zakusila, tak vím, jak to prospěje vývoji mé osobnosti. Protože v něco vyššího, co není postižitelné myslí, by měl člověk opravdu věřit. Když ateista věří v člověčenství, humanitu, že si lidé mají pomáhat, tak to už je cosi, co je v podstatě láska. Když se člověk upíše lásce, tak je stejně v religiozitě. Je zakotvený.

Horší je, když se lidé snaží jen o úspěch, kariéru. Tak to je zlé. Je vidno, jak jsou ti

Foto: ing. Jiří Kohout

lídě čím dál depresivnější, protože svého cíle nedosáhnou. To, čeho by chtěli dosáhnout, mají pořád něčím ohrožené. Nebo si vezmou člověka s tím, že když já jsem toho nedosáhl, vezmu si takového muže, který toho dosáhne. On pak nedostane místo nebo onemocní a je to zase v konečnicku.

Takže se dá obecně říct, že to mají věřící lepší?

Rozhodně to mají lepší... Co je totiž pominutelné? Pominutelné je mládí i kariéra, ta končí nejpozději v penzi, že jo. Čili to, co je pominutelné, na to není nikdy spolehnutí. Spolehnutí je na to, co je věčné. Ale to, co je věčné, má dokonce pravidla, velmi konkrétní pravidla, která vedou tímto vnímatelným světem k dosažení vyššího cíle. Toho dosáhnou teda až po smrti. Ale takový člověk stojí pevnými nohama na zemi, musí podle pravidel žít a dodržovat desatero a dodržet jisté povinnosti, které se k tomu pojí. Ale on ví, je žehnaný vyšším cílem, čili se mu vede daleko lépe, než když si myslí, že to končí už tady.

Ted' možná otázka na tělo. Vám se nenarodily děti. Řeknou vám někdy rodiče, že se nemůžete dostatečně vcítit do jejich situace, když jste sama nikdy žádné dítě nevychovala?

To se mi tu a tam stane. Ale já sama jsem byla dítě, takže to mám z vlastní zkušenosti, a dělala jsem velmi mnoho pro to, abych děti vychovávala, kupříkladu ve skautingu. Je to výhoda i nevýhoda. Teda za prvé to byla největší krize mého života, že děti nemám. Protože já jsem na ně vyloženě stavěná. Když jsme psali první slohovou úlohu, někdy ve druhé nebo třetí třídě, na téma „čím chci být“, tak já jsem napsala „maminkou“. Ptala se mě učitelka: od kolika dětí? A já jsem řekla „tak nejméně od dvou“, ale můj ideál bylo mít deset dětí. No, ale kdybych měla těch deset dětí, tak nedělám to, co dělám. Rozumíte, budu sedět někde doma, vařit marmeládu a vypravovat pohádky.

Ano, ale poslyšte. Má to také jistou výhodu v poradenství – že to nevidím přes jisté brýle. Víte, neřeknu si třeba, že mně se povedlo vychovat syna, tak se to musí povést každému. Dívám se na to spíš z hlediska všeobecnějšího. Takže všechno to má výhody i nevýhody. Dokonce jsem o tom nedávno psala článek, jak se takhle stárne. Skutečně, až jsem měla poslední menstruaci za sebou a ztratila jsem naději ještě otěhotnět, tak jsem se uklidnila. Do té doby jsem pořád doufala, že se mi to podaří.

Co byste chtěla vzkázat čtenářům Rodinného života?

Ano, tak já bych jim nejraději poradila, aby mezi sebou pěstovali lásku, mezi sebou jako muž a žena, a tím dali dětem základnu bezpečnosti, tedy přístav, a aby tím i učili děti, jak se s tou láskou zachází. To se děti musí naučit na rodičích. Vidět, že se i oni pohádají a že se ještě ten den smíří, ještě než zapadne slunce. A aby se čtenářům ta láska povedla.

Marcela Řezníčková, Rodinný život 3/08

HODNOTA LETOŠNÍHO LÉTA

Když odcházím z nějaké galerie, vždy se snažím zapamatovat si alespoň některá výtvarná díla, která mne zaujala. Nemusejí to být nutně ta nejlepší, naopak, jsou to spíš ta, která mě nějak oslovila. I po letech si na takové obrazy či sochy vzpomenu, nesu si je v paměti, jsou pro mě trvalým obohacením. A totéž dělávám, když končí léto, louka před chalupou a les za ní se mění, tmavnou, reza- vějí a po ránu jsou ukryty v mlze. Co jsem za to léto vlastně získala – vedle nasušených hub, zásob zeleniny, dobrého pocitu z opalování a plavání v rybníku? Čím jsem obohatila svůj osobní život?

Tak tedy: i letos jsem se opakovaně sešla s přáteli u táboráku, obnovila jsem či spíše opráškala staré kontakty s mnoha známými, přečetla jsem si několik knih, na které jsem neměla během roku čas, nebo byly prostě moc tlusté a náročné. Prostudovala jsem si je a tím taky doplnila jakési pomyslné zásoby ve vzdělání. Nejen spíž je třeba v době dostatku zaplňovat.

Putovala jsem také po chalupách svých přátel se spacákem v ruksaku a několikrát jsem přednášela na různých setkáních občanských sdružení a organizací, v nichž se scházejí lidé, kteří jsou spojeni podobnou představou o hodnotách tohoto světa. Bylo to pro mne přínosem, dokladem kontinuity myšlení, a podstatně to snížilo moji frustraci z jednání či spíše hašteření našich politiků.

Léta jsem využila i k setkání se členy vlastní rodiny a s příbuznými svých dětí, včetně vnuků. S chutí jsem pro všechny vařila a říkala si, že zvyknou-li si moji blízcí scházet se každé léto, bude to dobré pro všechny, pro ty nejstarší i pro ty nejmladší. Tradice a rituály dávají člověku stabilitu a kontinuitu je v dnešním postmoderním světě zvlášť důležitá. Rodina a manželství nejsou

„instantní“ jen k jednomu použití. Vědomí sounáležitosti zvyšuje odolnost proti stresu a podobná setkání určitě prospějí mým nejbližším více, než kdybych je jen zásobila domácími povídky.

Jak stárnu, rovněž se na konci léta sama sebe ptám: kdo z mých přátel a příbuzných již nebude moci příště přijít? Kdo z nich bude definitivně scházet? V pozadí je samozřejmě i vlastní úzkost, zda se na tato setkání ještě dostavím já sama. Tím více a častěji si proto musím uvědomovat hodnoty toho, co je mně ještě dovoleno.

Jiřina Šiklová

Herbertu Ernstovi

V pětáctřiceti
mu začaly odcházet klouby

S devíti jazyky
měl mezi srbskými kulkami
posbírat
kdo se dá ještě opravit

Když od tří set činovníků
chtěl pro chlapce
s pažemi za sedmdesát tisíc
už jen pár desetin

- z jejich kapsy -
aby se oživily
uťaté nervy

a nedostal ani frank
rozplakal se
a poslal je do prdele

Vyletěl – spravedlivý
co na nich stojí svět

V pětapadesáti
se nepohne

Viola Fischerová

ĎÁBEL HADIBOJ

Fujtajxl, jediná duše, ještě k tomu stará bába, a jsem udřen jako mezek. Že jsem kdy o to stál stát se pokušitelem! Když si vzpomenu, že jsem se o to starého prosil!

Ostatní si sedí v pekle, hrají karty, dávají si do nosu, a já se plandám po světě v mysliveckém kabátě, taková prachstará rekvizita, žerou mě moli, starý nemá za mák fantasie. Povídám mu, šéfe, dejte ušít něco jiného, takhle kleriku, nebo mě nechte jít za pošťáka... Jo to jsem si dal! Jemu prý kamizola taky stáčila, kolik duší v ní lapil. Chytí mě za bradu, vláčí od kotle ke kotli a prská mi do obličeje, protože mu vpředu chybí zub, znám jeho klábosení z paměti a leze mi krkem, jenže u nás je zatracená disciplína, nesmím hnout brvou. Vzadu se mi chechtají a kdosi mě píchá vidlemi do zadnice. Dědek nevidí, neslyší, je to k breku, jak si piplá pár ufnukaných dušiček, co namamoni. Já bych mu jich dovlekl za půl dne třikrát tolik a onačejších. Kdyby mi dopřál trochu iniciativy. Vždyť svět je prolezlý hříchem, každý jako by neměl na práci nic důležitějšího než horempádem zatratit svou duši, hmátneš kolem a už držíš individuum zralé pro peklo. Jenže takhle to nejde. Ty na to musíš mít lejstro, úpis podepsaný krví, starý nechce slyšet o zjednodušování agendy.

Ale i to by se dalo schrstit, ten úpis, jen kdyby starouš povolil trochu pružnosti v metodě. Marne mu dokazuju, že není možné hrát poctivou hru. Tadyhle krapet ožulit, tam drobátko podvést, tak to na zemi chodí. Proč bych nemohl jářku takový dokument sem tam padělat?

Starý pán se div nezakl. Prý už delší dobu pozoruje, co jsem za mamlasa, že nemám špetku charakteru a že špatně skončím.

Set sakra, ať nekležu!

Včera mě okradl ponocný Blizna o dvacet zlatáků. Vsadil proti nim svou mizernou duši, že nevylezu na radniční věž. Já mu naletěl jak hejl, ženu se na náves a vidím, že radnice nemá žádnou věž, že ji shodila vichřice.

A já ho nesmím nakopnout, já na něho nesmím sáhnout, já musím solit zlatáky! Jsem lidem pro

smích, každý trouba si na mě dovolí. Letos v zimě mě chytil hajný do pasti na medvědy, švec Nejtek mě přilepil popem k trnoži, ani stará čarodějnice Petronila mi nedá pokoj, tuhle po mně cákla svícenou vodou, zrovna do očí.

Kam se vrtneš, všude nástraha a úklad, všude nepoctivost, farizejství a lež.

Jak já bych dnes dovedl moderně pracovat, kdyby nebyl staroch takový paličák. Charakter! Nač potřebuju mezi lidmi charakter: Vypadá to, že celé peklo na ten jeho pitomý charakter zajde.

Květa Legátová

Foto: Luděk Klíž

VEČER

Pěšiny vedou do polí
a končí
kde nic neboli
a jabloně jsou plané

A měsíc
bílý srpek dne
vyžíná ticho z kamene
a říká neříkané

Jan Skácel

RODINA

MOJE DÍTĚ JE ZLOČINEC

Paní Ludmila, úspěšná podnikatelka, prožívá noční můru všech rodičů. Její jedenáctiletý syn je zločinec. Ukradl spolužákovi hodinky a vzápětí je zahodil do popelnice. V pedagogické poradně jí řekli, že nejde o nic zvláštního.

Jenže ona si až dosud myslela, že kriminalita se týká jen dětí, o které se rodiče nestarají. „Říkala jsem si, jak skvěle Martina vychovávám,“ vysvětluje. „Psycholog mi však sdělil, že jsme klasický případ, kdy má dítě našlápnuto na šikmou plochu. Rozvedené manželství, já i bývalý manžel jsme do večera v práci. Syn má spoustu kroužků a my jsme klidní, protože si myslíme, že je v nich. Namlouvali jsme si, že sport a kroužky nahradí rodinu. Jenže psychologové tvrdí, že se cítí osamělý, nejistý, a tak si chtěl dodat sebevědomí nesmyslnou krádeží,“ vysvětluje.

Přestože ze statistik dětské kriminality vyplývá, že až padesát procent malých zločinců tvoří děti z dětských domovů či sociálně slabých a nefunkčních rodin, policisté se často setkávají s případy opačnými. Lumpačí děti, které jsou dobře zopatřené, jejichž rodiče jsou vysokoškolsky či středoškolsky vzdělaní a úspěšní v práci. „Zní to sice pesimisticky, ale může se to stát opravdu v každé rodině,“ říká psychologka Ludmila Mrkvicová, která se mimo jiné zabývá právě případy dětské kriminality.

Lumpárny z nudy

Že děti umí pořádně překvapit, dobře vědí kriminalisté z Ostravy. Loni se setkali s případem, který vyrazil dech i těm nejzkušenějším. Parta kluků ve věku mezi dvanácti a šestnácti lety vyrážela do ulic a přepadávala lidi. „Nejzajímavější na tom bylo, že děti pocházely ze slušného prostředí, dva z chlapců jsou z velmi dobře situovaných rodin,“ uvedl kriminalista Vilém Šponer. Chlapci nikdy nepředávali ve škole potíže, ani s učením ani s chováním. Učitelé nevěřili, že by něčeho takového byli schopni. Pedagogové tvrdí, že se jedná o bezproblémové kluky, jejichž rodiče se o ně až příkladně zajímali a chodili na třídní schůzky.

Rodiče byli v šoku... „Málokdo by čekal, že dítě, které se vám večer vrátí domů, mezitím stihlo odpoledne spáchat zločin,“ říká šéf ostravských kriminalistů Tomáš Landsfeld. Nešlo přitom o obyčejnou lumpárnu. Kluci přepadávali své vrstevníky. Vytipovali si chlapce, přiložili mu pod krk nůž, sebrali mobil a peníze. Vyjžděli loupit na opačný konec města, než kde bydlí, aby je nepotkal nikdo známý. Drzost se stupňovala. Později

si troufli i na starší ženy. Bavili se tak asi tři týdny, ukradli věci za více než dvacet tisíc. Pak je dopadli policisté.

Takové slušné děti

A všichni se ptali: Proč to dělali? Vždyť rozhodně netrpí nouzí. Mámy se o ně starají, jen mají hodně práce, a tak se domů dostávají až večer. „Zřejmě to bylo z nudy a touhy po dobrodružství. Zatímco matky pracovaly, oni vyráželi ven a večer se zase spořádaně vraceli domů,“ miní detektiv Vilém Šponer.

Foto: Ing. Josef Sítěda

Tito lupiči mají společné, že jejich rodiče jsou rozvedení. I když se o ně starají, kupují jim pěkné oblečení, hračky a chlapcům zdánlivě nemůže nic chybět, zřejmě jim schází rodinné zázemí. Přesněji řečeno, dozor. Podobných případů, kdy dítě lajdačí a sklouzne na šikmou plochu jen kvůli tomu, že na ně doma nikdo nečeká, je hodně. Samozřejmě, že se každý rodič při čtení takových zpráv lekne. Ale pak se uklidní. Nám se to stát nemůže, my přece o svém dítěti máme přehled, řekne si.

Jenže psychologové upozorňují, že se výrazně zkracuje čas, který denně tráví rodiče se svými dětmi. Reč je teď především o dětech školáčků. Většina z nich po škole nastupuje do kroužků, přesto se obvykle vrací domů ještě dříve než jejich mámy a tátové, kteří jsou v práci. Čím více rodiče vydělávají, tím více času musejí práci věnovat. Tím méně ho mají na děti.

Touha po dobrodružství

„Podobné problémy vznikají z toho, že si děti málo všimáme,“ říká psychologka Ludmila Mrkvicová. „Pokud bychom si jich všímali skutečně, poznali bychom, že něco není v pořádku. Čím více času dítě s rodiči bude trávit, tím více jim důvěřuje a nemá důvod hledat něco jiného. Mnohdy děti něco provedou z důvodu, že si zkrátka chtějí něco nového vyzkoušet. Když ukradnou mobil,

neznamená to, že po něm touží. Prostě chtějí zkusit, jaké to je něco ukrást,“ vysvětluje.

„Náš čas se scvrkl na to, že se večer po sedmé přiiitím domů a dětem ohřeju v mikrovlnce předem na týden uvařené jídlo. Podepíšu jim úkoly, zeptám se, co bylo ve škole. Ony řeknou nic. A já zase sednu k práci, dělám vyúčtování, objednávám zboží a tak,“ vypráví paní Ludmila, která vlastní dva obchody s obuví a v jednom z nich sama prodává.

Co mezitím dělají její děti? „Jsou zavřené v pokojíčku. Sedí u počítače. Na co tam koukají, vlastně nevím,“ přiznává. V rodinách je nyní běžné, že si spolu rodiče a děti nepovídají. Nesedí u společných snídaní a večeří. Nemají čas. Rodiče tudíž nemají šanci zjistit, co si jejich děti myslí, co je trápí, nad čím přemýšlejí. Děti tráví odpoledne a mnohdy i večery samy.

Nečekání lumpové

Ředitel dětského domova v Dolních Počernicích Martin Lněnička, dokonce miní, že paradoxně více pod dozorem, a tudíž chráněny před sklony ke kriminalitě, jsou nyní chovanci dětských domovů, i když právě je veřejnost zpravidla vnímá jako budoucí lumpy a zlobivce. „Je to skoro paradox. Většina dětí, když přijdou ze školy domů, přichází do prázdného bytu. Včetně mých vlastních dětí. Kdežto do dětského domova přijdou a vždycky na ně někdo čeká, i když to nejsou stálí rodiče, střídají se tam však aspoň vychovatelé,“ popisuje.

Takže, jsou dnešní děti více ohroženy sklony ke kriminalitě? Nebo se to jen zdá, protože se více mluví o podobných odstrašujících případech, jako je ten o ostravské partičce „slušných“ kluků, kteří si hráli na ozbrojené lupiče? Takto se k problematice kriminality dětí vyjádřil Jan Lašek z Univerzity v Hradci Králové, který se zabývá psychickou deprivací jako kriminogenním faktorem, ve své přednášce pro Vzdělávací institut ochrany dětí: „Dítě bychom měli učit zvládat zátěž bez agrese, s nadhledem, s odstupem. Na druhé straně nám současný model úspěšného člověka nabízí především dravost, nekompromisnost, sebeprosazení všemi způsoby. Jinými slovy, společnost více a více schvaluje různé formy agrese a má dokonce tendenci je glorifikovat či vydávat za pozitivní,“ upozorňuje.

Zjednodušeně řečeno, chlapec, který doma o víkendu slyší, jak se tatínek mamince chlubí kolik vydělal peněz tím, že s ostatními méně schopnými kolegy jednoduše „vydrbal“, může získat pocit, že úspěšný rovná se silný jedinec. A svou sílu si možná bude chtít někde vyzkoušet. Na slabším kamarádovi? Nebo na úplně cizím klukovi na ulici? Možná. *Scarlet Wilková, Děti a my 2/2008*

UČENÍ O PRÁZDNINÁCH? ANO

Prázdniny jsou v plném proudu a naši potomci vesele divočí a pustnou. Nadcházejícímu školnímu roku nevěnují ani myšlenku, zatímco nám již naskakují vrásky z představy, jak je za měsíc budeme muset umravňovat a co všechno přes prázdniny zapomněli. Pokud nenecháme své děti úplně zpustnout a vyhradíme si poslední týden prázdnin k postupnému návratu ke stereotypu školních povinností, ušetříme sobě i potomkům mnohá trápení.

Po školním roce plném více či méně usilovné práce potřebuje odpočinek každé dítě. Rodiče také léto většinou chápou jako ospalý čas vhodný spíše na dovolenou než na pracovní výkony. Nebojte se, že přes prázdniny děti zapomenou úplně všechno, co se naučily. Naopak, je prokázáno, že určité období odpočinku pomůže k fixaci a lepšímu propojení získaných poznatků. Nemluvě o načerpání sil a chuti k dalšímu učení.

To ale neznamená, že by se děti musely ponechat jen samy sobě a celé prázdniny neotevřít knížku. Bez školních osnov a domácích úkolů se ale naskytá příležitost zkusit to trochu jinak. Dítě je samozřejmě neskonale otrávené, dostane-li ve škole za úkol přečíst určitou knížku jako povinnou četbu. Pokud ale tutéž publikaci „náhodou“ najde doma, není vyloučené, že se do ní se zájmem podívá a zájem ho neopustí. Možná bude ochotné nám z ní i napsat krátké shrnutí, pokud vhodně navodíme situaci. Zeměpis ve škole je také něco úplně jiného, než když od otce dostane mapu s pověřením, aby naplánovalo rodinný výlet, nebo dokonce našlo optimální cestu na dovolenou. I příroda se lépe poznává venku než ve třídě. Jinými slovy, máme mnoho možností a příležitostí svého potomka zaujmout a vzbudit v něm chuť k poznávání, což se škole pravděpodobně nepodaří. Zároveň by dítě nemělo úplně ztratit kázeň a návyk přemýšlet a duševně pracovat.

Škola se blíží

Situace se začíná měnit, když se prázdniny přehoupnou přes polovinu a pomalu spějí ke svému konci. Zejména pro mladší školáky jsou dva měsíce dlouhá doba, za kterou dokonale zapomenou na školu, kázeň a pracně navozený stereotyp. Začít jej osvěžovat až v září by bylo příliš pozdě. Ideální k otevření sešitů a postupné revizi věcí i paměti je období asi týden až dva před koncem prázdnin, dle individuálních dispozic dítěte. Je-li to alespoň trochu možné, doporučuje se, aby tuto dobu (alespoň poslední týden prázdnin) již dítě strávilo doma a za pomoci rodičů se připravilo na nový školní rok. Je potřeba zkontrolovat školní pomůcky, brašnu, dokoupit chybějící věci a zrevidovat obuv a oblečení (přezůvky, cvičební úbor), ze kterého dítě vyrostlo. Nejde jen o technickou a praktic-

Uletělo čapí pero

Uletělo čapí pero,
letělo jen tak.
Chtělo vědět,
co kde dělá
liška, šiška,
kocour, včela,
komin, hvězda, pták.

Koukalo se
pod plášť rose,
pošimralo mrak.
Pak si našlo
bílou stránku,
psalo,
psalo ušmudlánkům,
proč,
kde,
co
a jak.

Uletělo čapí pero,
vítr si s ním hrál.
Kdo chce vědět,
co kde dělá liška, šiška,
kocour, včela,
ať čte chvilku dál.

Vlasta Dvořáčková z knihy:
Uletělo čapí pero

Foto: Zdeněk Habr

kou stránku věci, která se jistě stihne za jedno odpoledne, ale i o navození pocitu, že škola je potřebná a důležitá věc, kterou neradno brát na příliš lehkou váhu.

Opakování matkou moudrosti

Nejpozději poslední týden, ale raději ještě pár dnů navíc se pokusme naplánovat tak, abychom mohli spolu s dítětem otevřít loňské sešity a základní věci zopakovat. Nechtějme po něm příliš a především mějme na paměti, že po letní přestávce chvíli potrvá, než se dítě zkoncentruje, že může být nesoustředěné, rozmrzelé a neochotné si již naučené vybavit. Proto si ponechme časovou rezervu, aby nás nedostatek času nedostal do stresu a nervozity. Snažme se pamatovat na to, že není prioritou, aby dítě všechno vědělo, ale aby šlo do školy zkoncentrované, naladěné a vyrovnané.

(Mgr. Kateřina Lipinská,
Děti a my č. 4/2007)

OHLÉDNUTÍ ZA ČERVNEM

František Palacký * 14.6.1798, zakladatel moderní české historiografie a politik, vůdčí politická osobnost národního obrození v 19. století. „Otec národa“. Výrazná osobnost s neústupnými názory. „Jakoby předchůdce TGM, aristokrat ducha“, píše P. Hora v Toulkách (doporučuji!). Páté ze dvanácti dětí, syn luteránského kazatele a učitele. V šesti letech přečetl celou bibli. Chtěl se stát misionářem v Austrálii, ovládl 16 jazyků. Vydal 288 děl. Bádal jako první Čech v jinak nedostupném vatikánském archívu. Jeho paní Terezie Měchurová (sňatek z lásky i rozumu) češtinu nikdy dobře neovládla...

Praha mu vypravila pohřeb, jehož se zúčastnilo 50 tisíc lidí. Zemřel měsíc po dopsání svého monumentálního díla *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*.

„Silní jsme jen silou ducha.“

„Komunismus by dovedl člověka už v jedné generaci do stavu zhovadilosti.“ /ZH

POZNÁNÍ

Není třeba spěchat, smrt se dočká.

Je zbytečné hromadit majetek,
vezme si všechno a spokojí se s málem.

Není třeba být známý,
neptá se na cestu.

Je marné být mocný a nepostradatelný,
troufne si na každého.

Je však třeba radovat se z každého dobra,
být vděčný i za prosté věci,
žít s lidmi v míru, a proto štedře odpouštět,
abyste, až přijde a odejde,
byli stále mezi těmi,
kdo vás mají rádi.

Petr Pířha ke svým sedmdesátinám

ŽALOBNÍCI A PŘÁTELE

Většina žalobníků žaluje na druhé, číhá, podezřívá, pomlouvá a nactiutrhá.

Menšina žalobníků přichází žalovat na sebe. Hledají radu, pomoc a odpuštění.

Ti první by rádi měnili jiné, druhí chtějí měnit sebe.

Vydržet sám sebe, snášet sebe sama, není jednoduché.

Přítel nás přes naše chyby snáší. Věří, že z nás něco může být.

Pomlouváč dokazuje kdekomu, že lidé jsou horší než on. Ochotně roznáší i naše chyby těm, jež pomlouval u nás.

Bulvár žije díky té první skupině.

Záleží na nás, co si pustíme do sebe. Kdo z nás by dal do úst chleba, který upadl do bláta. /V

Zamilovanost se pozná nejen podle toho, že jeden nepoznává nedostatky na druhém, ale že i sám sebe nepoznává.
Giacomo Girolamo Casanova

CO ZNAMENÁ BÝT KOLEM STOLU?

Jednou jsme jeli ve Španělsku vlakem. V celé půlce vagónu se lidé srdečně bavili. Vypadalo to, že se někam společně vypravili příbuzní. Jenže, někteří vystupovali... A nově příchozí hned zapadli do společnosti... Pak mi to došlo - přece pokus o přátelské setkání s druhými je to nejdůležitější. I u nás tomu tak před komunisty bylo. I u nás se dříve ve vlaku cestující navzájem bavili. To až za komunistů jsme vyhledávali kupé, kde nikdo neseděl a prázdný stůl v hospodě; obávali jsme se udavačů.

V autobuse se širší komunikace vede mnohem hůře než ve vlaku, kde sedíme tváří v tvář. Nové posluchárny a nové kostely už jsou uspořádány vějířovitě.

Ježíš použil ke své Hostině rodinnou slavnost – kolem stolu.

I psychologie potvrzuje naši zkušenost s různým uspořádáním sezení.

Zaveďte děti do prasečí farmy, aby viděly rozdíl mezi žraním a stolováním. Prasata se perou u koryta o své místo, jedno odstrkuje druhé. V některých smečkách se žere podle hierarchie. Nejprve nejvýše postavené zvíře, pak postupně další, podle svého postavení mezi druhými. Jde o „přežití“.

Při stolování nejde jen o nasycení těla, ale o setkání přátel. Přátelé si umí dávat přednost, jeden pečuje o druhého, aby nikdo nebyl přehlédnut.

Kdo neobjevil podstatu stolování, nepochopí liturgii a nepronikne ani k hloubce společné modlitby.

Společná modlitba stojí na modlitbě osobní. Neumím-li zahrát na housle nebo neumím-li kopnout do míče, nebudu nic platný v orchestru ani ve fotbalové jedenáctce.

S Bohem se setkávám především v sobě (místo setkání je vedlejší). Až se jím nechávám proměňovat, budu mít co dávat i druhým. Pak ze mě prosákne, zazní, bude vyzařovat něco z Krista. Jinak budu jen prázdným sudem - i kdybych přepapouškovával celou Bibli.

Člověk je tvor společenský - Bůh nás stvořil jako muže a ženu. V neúplné rodině dětem něco chybí. Vyhledáváme druhé, s nimi více znamenáme a zastaneme. S druhými pracujeme, učíme se, jíme, zpíváme, tančíme, hráme si, chodíme do hospody, do divadla na koncerty i do kostela.

Společná činnost je náročnější než soukromá - o dovednost myslet na druhého, o umění spolupráce. O přiznání důstojnosti druhému.

Ježíš je Mistr v umění být tu pro druhé. Vždy dával lidí dohromady.

Nová liturgie zřetelně ukazuje Ježíšův záměr. Zve nás k oslavě přátelství Boha s námi i k oslavě přátelství mezi lidmi.

Ježíšovo nepovyšování se nad námi nás osvobozuje - Večeře Páně je slavností hříšníků. Nemusíme si na nic hrát, nemusíme

soutěžit s druhými, nemusíme se tvářit jako dokonalí, všemu rozumějící. Nemusíme přicházet ze zásluhami.

Jsme pozváni k obdarování a proměnění.

Ježíš nás obdarovává „svou láskou až do krajnosti“. Tak nás proměňuje - z uzavřenosti k otevřenosti, ze strachu k důvěře, z bezvýznamnosti k nové urozenosti, z žebráka k bohatému.

Víme, jak to Ježíš dělá. V jeho srdci a u jeho stolu má každý své jedinečné místo. U Boha jsme doma – nikdo nám neobsadí naši židli nebo naši postel.

Ježíš nás umí elegantně proměnit v lidi s novým zájmem o druhé. Přivádí jednoho k druhému. Nikdo, nejen my, není přehlížen, nikdo nejsme bezvýznamný.

Dostali jsme tolik, že máme z čeho rozdávat, aby se šířila Ježíšova láska jednoho stolu. Z kostela odcházíme jiní než jsme přišli ...

Na Orlici jsme ani dříve neseděli jen „vedle sebe“. Proto už čtyřicet let lidé na Orlici rádi přijíždějí. Ale nové uspořádání v orlickém kostele nám umožňuje být s druhými více „kolem stolu“, „jako doma“, aby mohla snadněji přeskočit jiskra mezi námi a Bohem a mezi každým z nás a druhými. /v

Tony Benn, bývalý člen britského parlamentu, říká, že národ lze ovládat dvěma způsoby - zastrahováním nebo demoralizací. Případně oběma způsoby. Jestliže se národ nechá zastrahit v jedné věci, v té další už to půjde snáze. Hledejme za vším peníze. Naši politikové jsou snadno zkorumpovatelní a korumpujícím se to zřejmě vyplatí. Nakonec to stejně zaplatíme my v daních.

Je důležité, aby obyvatelé nemlčeli ke špatné práci politiků. Naše vláda by se nás měla bát. Členové parlamentu by se měli bát, na co se jich voliči zeptají. Skutečnost je taková, že se my bojíme naší vlády. Podle mého názoru nezáleží na tom, ke které straně který politik patří, ale na tom, jestli se chová jako člověk. Pokud se nás nebudou bát, půjdou cestou nejmenšího odporu - proč si pálit prsty? Když zvednu ruku, ještě dostanu zapláceno.

A mladí, kteří neuznávají žádná pravidla? To je jen důsledek toho, co se děje nahoře. A začátek totální demoralizace společnosti. Ta se lépe ovládá než společnost slušných a samostatně myslících lidí. Ani nemusejí všichni věřit v Krista, jak zde bylo také navrženo.

Foto: Jiří Jíra

PITOMÁ OTÁZKA ČILI JAK SE TO VEZME

Znám otce, který povoluje svým dětem dvě „pitomé“ otázky týdně. Sdílel mi to s povzdechem. Víc nemůže. Na víc nestačí. Absolvoval jen jednu vysokou školu.

I tak je z toho dost utrápený. Ale děti ho milují pozornou a shovívavou láskou. Za to, že byl tak rozumný a protože to má těžké.

Vyprávěl mi, že pro otázky určil sobotu. Neděli si bere na rozmyšlenou. Někdy požádá o prodloužení lhůty do úterka. Někdy se také poddá.

Třeba: „Tati, proč má slečna na kovové koruně plochá šňadra?“

Vzdal to v úterý večer ve 20.30, protože to už musí děcka do postele. A zeptal se docela pitomé:

„Tak teda proč?“

„Aby se vešla do automatu.“

Řekl, že dobře. Tu noc nemohl usnout. Děcka spala znamenitě a snilo se jim o bílém slonu, který měl místo chobotu zlatou růži.

Závidím těm dětem. Taky mám občas na jazyku „pitomé“ otázky, život mne k nim vede. Skoro každý člověk přechovává v sobě nějaké to „pitomé“ optání. Taky bych rád jednou spal blaženě, taky bych chtěl, aby se mi zdálo o bílém slonu se zlatou růží místo chobotu. Místo toho se v noci převaluju v posteli, muchlám prostěradlo, nemohu usnout a v mozku mi rostou otázky „pitomé“ jako kaktusy.

Moc bych potřeboval někoho, kdo by vyslechl mé „pitomé“ otázky. Snad by pomohlo, kdyby tu byl na to úřad, instituce nebo prostě někdo, kam by se lidé mohli s důvěrou obracet alespoň jednou za rok. Jan Skácel

Proto se ptejme, kde berou konkrétní lidé ve vládě a v parlamentu peníze. Nehledejme v jejich spletitých návrzích zákonů drobnosti k úpravám, ale zapojme hlavu a hodnotme zákon jako celek. A dívejme se po stromě – jestliže navrhuje zákon strom, nesoucí špatné ovoce, nemůže to být dobrý zákon. A na závěr něco z Richarda - ptejme se vždy a důsledně: „Komu grál slouží?“

Pavel Hranáč

TO BYLA VOJNA ...

Starý strejci uměli krásně vypravovat. Sešli se v někdejší chalupě a už zpomínali. Jeden trumfoval druhého. Mý, malý kluci, sme za něma rádi chodili.

Vypravovali třeba vo druhej světovej válce. Karel Fišar jednou vykládal: „Iná, to vám byla hrozná vojna, jó, co mý sme všechno prodáli, vo tom vý nemáte ani ánunek. Já sem byl na italskej frontě, tam to bylo nejhorší“, vytahoval se nad druhejma strejcem. „Mě zachránila kořalka a fajfka. Nejhorší byly útoky na bajonety. Jednou na Pijavě na nás zas Taliján střílel vostošest. Mý sme byli vylezlý na stropě jednej chalupy. Ale Talijáni se do ní trefili šrapnelem a chalupa chytla. V cuku byla v jednom plameni, hroznej žár, nemohli sme vůbec zběhnout dólu. To si ani neumíte představit jakej to by voheň. Tak sme scali dólu až to zmrzlo a pak sme se po těch rampouchách spustili a utíkali sme a schovali sme se ve zrostlim žitě. Jenže Talijáni depák, hnali nás dál a dál. Tři dny a tři noci sme utíkali, brodili sme se jedním rybníkem, jen nám bajonety koukaly, nikde ani kapka vody, hnali nás, hodně nás padlo žízni ...“ Strejci lhali, až si věřili. Mý sme eště ani nechodili do školy, vyseli jsme na nich vočima a věřili sme jim každý slovo. Bylo to moc krásný vypravování.

Dyž jsem po letech čet v Apokryfech Karla Čapka, zpomínal jsem na naše starý muský. Všechny veteráni si vymejšlej stejně. Jak na ty strejce zpomínám, dycky se samočinně usmívám.

U nás se mluví krátce, např. klada, blato, kamen, inu sme už u Moravy, ale některý slova se naopak nešidějí. Říká se třeba samočinně, Anna a vanna“ a ty dje písmena se zřetelně a pečlivě vyslovujou. Pamatuju, že starý lidi říkali Adna místo Anna. Některý slova byly už ve vedlejší vesnici trochu jiný ...

Jen je škoda, jak nářečí mizí, má moc pěknou muziku. Cák se dá dělat, holt televize a rádyjo dělá svý. Až nebudou starý lidi, už nikdo nebude vědět, jak se dřiu mluvilo.

Dybych kázal v kostele v našem nářečí, děti by mně už nerozuměly. Dyž někam přijedu, často se na tamní nářečí ptám a votravuju lidi, aby mluvili posvým.

Av

Foto: Jaroslav Pištěcký

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 13.7. 15. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Iz 55,10-11
8.45 h. Lukavice Ž 65
10.15 h. Orlice Ř 8,18-23
Mt 13,1-23

sobota 19.7. 19 h. Lukavice
neděle 20.7. 16. v mezidobí
sbírka na lavice do orlického kostela
7.15 h. Letohrad Mdr 12,13.16-19
8.45 h. Mistrovice Ž 86
10.15 h. Orlice Řím 8,26-27
Mt 13,24-43

Vidění

*Jsmo hodni těch, kdo žili kdysi?
Ivan Bunin*

Viděl jsem nad sebou
při klečení v lavici
v ledečském kostele to bylo
světelný oblouk, tkanici
duhu fialovožlutobílé lávy
a na ní stály
držely se za ruce
malé průsvitné postavy
poznával jsem dědy, strejce, příbuzné,
prabáby
zástup předků, pomocníků, přímilvců.
Vtom kostelník –
průsvitní zmizeli
ale zůstalo vědomí
že onen oblouk byl částí portálu
vesmírné brány.

Miloš Doležal

sobota 26.7. 19 h. Mistrovice
neděle 27.7. 17. v mezidobí
7.15 h. Letohrad 1 Král 3,5.7-12
8.45 h. Lukavice Ž 119
10.15 h. Orlice Řím 8,28-30
Mt 13,44-52

sobota 2.8. 19 h. Lukavice
neděle 3.8. 18. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Iz 55,1-3
8.45 h. Mistrovice Ž 145
10.15 h. Orlice Řím 8,35.37-39
Mt 14,13-21

sobota 9.8. 19 h. Mistrovice
neděle 10.8. 19. v mezidobí
7.15 h. Letohrad 1 Král 19,9 -13a
8.45 h. Lukavice Ž 85
10.15 h. Orlice Řím 9,1-5
Mt 14,22-33

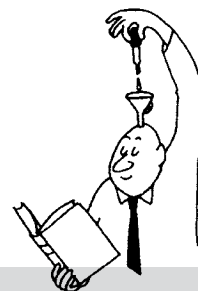
pátek 15.7. Slavnost Nanebevzetí P.Marie
7.15 h. Letohrad
18.00 h. Orlice

sobota 16.8. 19 h. Lukavice
neděle 17.8. 20. v mezidobí
poutní slavnost na Orlici a Šedivci
sbírka na lavice do orlického kostela
7.15 h. Letohrad Iz Iz 56.1.6-7
8.45 h. Šedivec Ž 67
10.15 h. Orlice Řím 11.13-15
29-32
Mt 15,21-28

sobota 23.8. 19 h. Mistrovice
neděle 24.8. 21. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Iz 22,19-23
8.45 h. Lukavice Ž 138
10.15 h. Orlice Řím 11,33-36
Mt 16,13-20

sobota 30.8. 19 h. Lukavice
neděle 31.8. 22. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Jer 20,7-9
8.45 h. Mistrovice Ž 63
10.15 h. Orlice Řím 12,1-2
Mt 16,21-27

sobota 6.9. 19 h. Mistrovice
neděle 7.9. 23. v mezidobí
poutní slavnost na Kunčicích
7.15 h. Letohrad Ez 33,7-9
8.45 h. Lukavice Ž 95
10.15 h. Kunčice Řím 13,8-10
Mt 18,15-20

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Registřikové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741